

როგორია და როგორი
ბინათ იყოს
„საქართველოს
ქალი?“

645/2
1992/2

პრაქტიკუმი
მუშაობისათვის

ოჯახი:
პრობლემა.
განსჯა.
პოზიციის

562

645

ინტერვიუ მარიამ
ბაგრატიონთან

ურჩხული ნახტომისათვის
გზადა

ბეირონი და
ქართველი
ქალები

ახალგაზრდა ქალის
ენციკლოპედია

მოდ სელენოფლორის და
მედიკამენტების

სილაგის კატარა
საიდუმლოებაანი

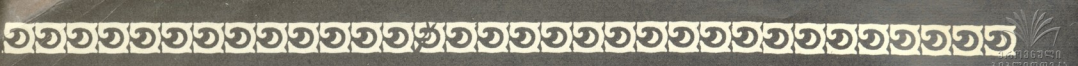
საქართველოს

ქალი

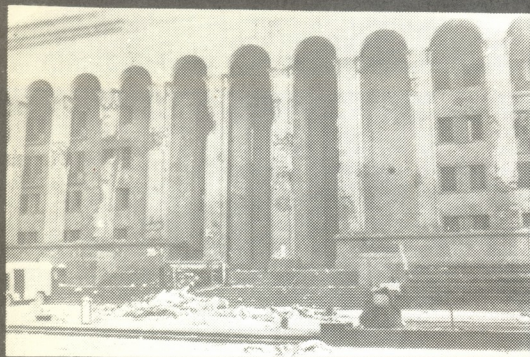

ISSN 0321-1509

1 • 1992

შავი ნგრევისა და შავი შენების

დავით იასთაბაშვილი ს. ფოტოგრაფი

დიხს, ეს რუსთაველის პროსპექტია, — გულში დაჭრილი, შეგიწეული, თავის შვილთა უმადურობით გულმოკლული, დანერგული, განძარცვული, დამწყვარი... და შაინც იმედით მომზირალი. იმედით იმის გამო, რომ იცის, ჟამს ნგრევისას უთოოდ მოპყვება ჟამი შენებისა, ისე როგორც უკუნს — ნათელი, ბილს — გამოღვიძება, სენს — განკურნება.

სიტყვა უძღურია გამოხატოს ის, რაც 91 წლის მიწურულს და ახალი

წლის კვირბაღს აქ დატრიალდა. გვევონ ამ ხარვეზს ფოტოობიექტივი შეგახებდა. წარმოიდგინეთ, მანაც ვერ შეძლო სრულად გადაღოცა ის ურვა, ის ტრაგიზმი, ჟრუანტელად რომ უვლის გამზირსა და მის მიმდებარე ქუჩებს, არა, ობიექტივი ვერც იმ ცრემლის სიძლამეს გვაგრძობინებს, წვენი დაცემის გამო რომ გვიღის და ვერც იმ გაუნელებელი ცეცხლის სიძლამეს, გულში რომ ბურბურებს და პასუხს ითხოვს: რატომ, როგორ, რისთვის?

„საქართველოს ქალის“ რედაქცია, ღრმა სამიზარს უცხადებს იმ ქალებს, რომელთა შვილები, ძმები, ქმრები ძმათა შორის მომხდარ შეტაკებაში დაიხოცნენ.

ღმერთო, უკანასკნელი ჰქენი დვთისმშობლის წილხვედრ ქვეყანაში ძმის ტყვეით განგმირული ძმა.

ღმერთო, ჰქმენ წვეს მამულში ჟამი შენებისა, ჟამი სიცოცხლისა.

7 იანვარი, შობა, 1992 წელი

შუარხლის სახალაწლო ნომერი დასაბახადად გზად გავრც. და, როცა ეს უბედურება დატრიალდა, როგორ არ შეინის მართხმთის ნაპის ხე და მს კადრები, ზაზარა ჩვენი შენებალად არ შეიცვალათ იტი. დაი იყოს, როგორც ცხოვრება.

შია: ცრემლი და სინარული გავრდიგავად. იღონდ. კვირფასო კალბატონებაო, მზარედ დაგვიტრადმი: ჩვენმა მთურომავა სიხყვა თუ სპიციულაბს ხომ არ შეუფუო ხელი ამ უბედურებას?

„საპარტიველოს ქალი“ — 91 და „საპარტიველოს ქალი“ — 92

გავიდა 1991 წალი. წალი, რომელიც თავისი მნიშვნელობით მართლაც მრავალმხარეა და გაუმართლებელია.

კვამლანაში შემცვალა... თუმცა რომელი ერთი მთავრით, თითქმის უპაველად იმეცვალა.

და რაღა მოვა უნდა, სხან იმეცვალა ჩვენმა შურნალმა. ახალი წლის კვირაგაღმა ჩვენმა შურნალისებამ წლის ბოლო ინტერვიუ ჩამოართვა

მითხვალა. საზარის თემა გავლად „საპარტიველოს ქალი“ — 91 და „საპარტიველოს ქალი“ — 92. რა თქმა უნდა, რასონდამაგებმა, იმევე როგორც თქვენ, ჩვენს საპარტიველო მითხვალა, ასევე გავიგე — რომელი იყო ჩვენი შურნალი შარავს და რომელი გსურს იხილოთ იგი მოგაპაველს. მუხ ახე:

დღეოთქველი

40 წლის, მანწავლებელი

ქართველი ოჯახის სიმტკიცე უნდა კუვირთხედლებით და ამაში „საქართველოს ქალი“ უნდა დავეხმაროს. მოქმდის წერილები ოჯახის პრობლემაზე, რძლისა და დღამითლის ურთიერთობებზე... კარგი იქნება, ცნობილი მჭელი ქართული ოჯახების მაგალითებზე ახალგაზრდებს თვალნათლივ დავანახოთ, თუ რა სიკეთე მოაქვს მითმინებას, უფროს-უმცროსების ურთიერთობებისკენ, სიყვარულს და ყოველივე ამას როგორი სიმშვეუდ შემოაქვს ოჯახში.

წინმო ოჯახანება

42 წლის, ფილოლოგი.

გასული წლის მარტიდან თბილისში შემტახნა საინტერესო იყო. მანწავლებელია, როცა რედაქციის კოლექტივი ამისკა აღწევს.

ერთი პატარა შენიშვნა მაქვს, საერთოდ არესამი და მით უფრო ქალთა შურნალი ნაკლებად იწერება რძალ-დედამთილის თემაზე.

ეს პრობლემა თავის შურნალშიც იყო. თქვის ყველა ოჯახშია და მანწავლებელი იქნება, თუ თქვენს ჟურნალში ნაკლებად უთმობთ პატარა ადგილს ამ მთავარ საკითხს.

მედიოთ ქობიპა

ბუღალტერი, 51 წლის

მე ვერ გავიგე „საქართველოს ქალი“ ვის ემხრობა ამ არეულობაში. ხომ უნდა გვავიყობოთ ქალები, ხალ არის ნამდვილი შურნალი მართება?

წინმო ილაშვილი

22 წლის სტუდენტი

მე კი პირიქით, „საქართველოს ქალის“ სურვილს ის მომწონს, რომ ამ არეულ დროში სიმშველად, სიმეურვედ შემოაქვს ოჯახში. პოლიტიკურ არენაზე დაე ირსუბონ მარტივად გავხვალა. ის კი არა, იქვე მოგებუნდა დაუხარულად კინეკლია. ყოველი ნიჟირა წინაზე უკეთესია. სიაშინებთ გემოიწერე...

ნათო გოგიაშვილი

სტუდენტი, 20 წლის

თითქმის ერთი წელია, რაც „საქართველოს ქალი“, ძალიან ორიენტირებულია იერი მილი. შირიდანვე მიხვდებით, რომ ეს „საქართველოს ქალი“, როგორც წინა დროებში, კეთილშობილად მიხვდებით, ვინაიდან მისი მთავარი მიზანია ქალის გადარსება, შირი, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის.

წინმო ოჯახანება

42 წლის, მანწავლებელი

ძალიან მეტად მიხვდებით „საქართველოს ქალი“ ვინაიდან ეს ქალი, ვინაიდან რა მოსწონს რომ მანწავლებელი უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის.

განწილ ოჯახანება

42 წლის, მანწავლებელი

მისთვის უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის.

წინმო ოჯახანება

42 წლის, მანწავლებელი

მისთვის უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის.

კარგი იქნება თუ ახალი წლიდან რედაქცია გაითვალისწინებს ჩვენს თხოვნას და დაეკავდება სტატეგის დიეტოლოგიაზე და კოსმეტოლოგიაზე, რადგან ჩვენი ქალების უმეტესობა გავხვალაზე ოცნებობს.

კოსმეტოლოგებმა კი გვიჩინონ, როგორ გავხვალა უფრო მიმხვდლები და ა. შ.

ლაზარა გოგიანიკი

41 წლის, დიასახლისი

ამ ბოლო დროს საგრძობად იცვალა იერი „საქართველოს ქალი“ შირიდანვე და მხატვრული თვალსაზრისითაც. ყველა ასაკის და გემოვნების მითხველს შეუძლია იმთვის მისთვის საინტერესო მუშაობა.

დიდი მადლობა მინდა გადაგიხადოთ გემოიწერეთ და ყუითანი კერძების დამზადების რეცეპტებისათვის. ბევრჯერ გამოუყვანივარ უხერხული მდგომარეობიდან ვვიქრობ, უფრო ხშირად უნდა დაიბეჭდოს ქალებისა და მითხველს, რაც დღეს, საყოველთაოდ დეკორაციის დროს, ასევე აუცილებელია ნებისმიერ ქალისათვის.

თემატ დიღამუიქი

41 წლის, ინჟინერი

მომართლე ვითხვალა, ჟურნალ-გაზეთებს იმეითად ვითხვალა, მაგრამ „საქართველოს ქალი“ ვინაიდან ნიშნის გამოხვალა მოუთმენდა ველო, ვინაიდან გავხვალა თუ არ ჩამოვლეს უმეტიველი ვარ თქვენს ჟურნალზე. ვინაიდან მისთვის უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის, რომელიც უფრო მეტიველია მოქმდის.

ღეილა ქაპანი, უფრალისტი

ისეთი გაჭირვებულო ცხოვრება დავეიდა, თავგზა გვებებს დამწერე, იქნებ გვიჩინოთ, ხალ რა შევიძინოთ უფრო იყავა, ან რა მოგვახვალაო თითქმის არარსებელი პროდუქტისაგან, განსაკუთრებით მანწავლებლისთვის? ხომ არ გვანახვალდით. როგორ გადავკეთოთ და გავახლოთ მჭელი ტანსაცმელი?

რეჟი ანტიკონა

ამ რამდენიმე ხნის წინათ ქართველი საზოგადოება გაზეთ „ლიტერატურული საქართველოს“ ფურცლებზე გაეცნო ნაწყვეტს ზინა კვერენჩილაძის მომავალი წიგნიდან „ჩემი ანტიკონე“. წიგნი ავტორს მზა აქვს გამოსცემად. ვთავაზობთ ნაწყვეტს ამ წიგნიდან, რომელიც ადწერილია უნ ანუის „ანტიკონეზე“ მუშაობის პროცესი, რეჟისორ მიხეილ თუმანიშვილისა და მსახიობების სერგო ზაქარიაძისა და ზინა კვერენჩილაძის შემოქმედებითი ურთიერთობა.

რეჟი დიალოგის ადმალობა და სიმ-მაჟურ პიესის ხიუვეტური საზის გან-ვითარებასთან ერთად სულ უფრო და უფრო იზრდებოდა და კანძის გახ-მისიკენ მიექანებოდა. ბატონი სერგო-თავს არ ზოგავდა, არ ერიდებოდა არანაირ ფიზიკურ დატვირთვას, ოღონდ კი-როლის სასურველი შედეგისათვის მიეღწე-ოღონდ კი წინ გადადგომოდა და შეეჩერებო-ნა გარდუვალი კატასტროფა. მე კი, მის სა-პირისპიროდ ყოველ დონეს ვხმარებდა, რომ დამეჩერებინა ნერვეისა და დაშლის პროცესი, რომ ამით საბოლოო დარტყმა მიმეყენებინა, შემხილუბინა უსუსურობა და მოჩვენებითი გონება მისი.

რამდენადაც ბატონ სერგოს-კრუნის ში-შის ზარს სცემდა მოახლოებული რისხვა დევისა, იმდენად მე — ანტიკონეს მახვლებდა და ზეამოციანისკენ მიმაფერნდა. ბრძოლა იყო უკომპრომიისი, შეუჩერებელ-ლი, მაგრამ სამართლიანი. ამაღლებული. ბავშვითი წრფელი და ბრძენითი აზრგა-მართული, ბატონი მიშა კი ბოლომდე კმაყოფილი მისც არ იყო. კიდევ რაღაცაა საჭიროო, გაიძისოდა.

— კარგი რა, მიშა, ზომ არ უნდა დაგვხო-ცო, შე კაცო!

— არა. ბატონო სერგო, მაგრამ...

— რა მაგრამ. დეკორაციას ზომ არ დავ-ხრავთ, რა ვქნათ შერტი?

— არა, ბატონო სერგო, არაფერი თქვენ ეს არ გეხებათ... თქვენთან ყველაფერი რიგ-ზეა.

— ამა მაგას? მაშინ სექტაკლი მ-დარ გავიშვია და ეს არის.

— რატომ, ბატონო სერგო?

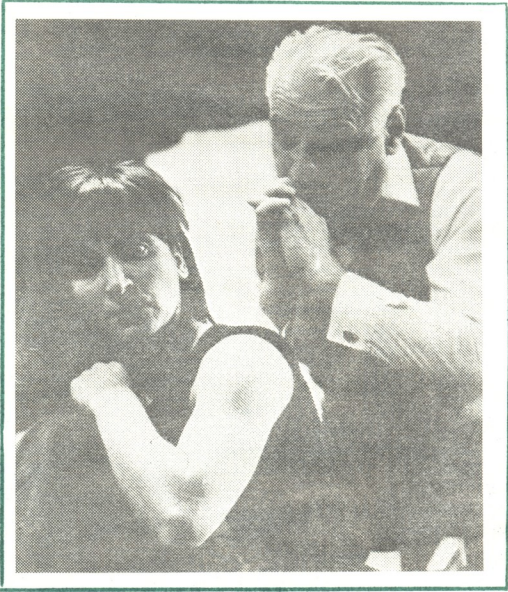
— მე ვთხოვარ და აწი შენ იცი.

ახლა ბატონი მიშა გაიბუტა. თავი ჩაღუ-ნა და ბავშვითი საკუთარ ხელებს დაუწყო თამაში. ბატონი სერგო კი შუა თოთხში იდგა და ყოველიწინა ბიჭვითი ზვიდან დასცქერო-და. რატომ დაატყდა ასე უცხად თავზე მუხი-ვითი, არ ვიცი. ვიცი მხოლოდ, რომ იმ წუთ-ში მათ შუბუღვას არაფერი სჯოდან. სიცილი-საგან ვიკვლევოდა და ხველა ავიტყებ. ბატო-ნი სერგო ისევ დაძინებით დასცქეროდა უმ-მანასად მჯღმოს.

— შენ გვლდებო, მიშა. გააგრძელე, თქვი ახლა რა გინდობდა.

— არა, არაფერი. ისეთი არაფერი. მე მხო-ლოდ იმის თქმა მიწილდა, მაგრამ არ ვიცი, თქვენ რა გინდობდა.

— კაცო, შენ თქვი და ჩვენ გავივებთ. რა

ზინა კვერენჩილაძე და სერგო ზაქარიაძე

ამისთანა გაუკვებები ვართ ახლა ჩვენ, — თქვა ბატონმა სერგომ და თვალი ჩამოკრა. მე გაგივიცა, მაგრამ წამსვე გაბადრულ სახეზე ხელები ავიფარე, ბატონ მიშას რომ არ დაე-ნახა და არ სწყენოდა.

ვუშვრდი მთ და სათიბება მავებ-და. სათიბება იმისა გამო, რომ მართლა ბავ-შეებს დაემსგავსენ ეს დიდი შემოქმედნი და სიფარულიანი ხუმრობა სერიოზულ თამაშად იქცეოს. განსაკუთრებით ბატონი მიშა, მატა-რა ბიჭვითი გაბუსუნებული რომ იჯდა და ხმას არ ვეცემდა.

ბატონი სერგო არ მოეშვა.

— კი ახლა, მიშა, დაივილე კაცი. გეთი-ხარი რამე.

ბატონმა მიშამ იფიქრა, მართლა ბუტიპომა არ გამომივიდესო და დაიწყო:

— ეს დიალოგი, — თქვა ბატონმა მიშამ, — ეს დიალოგი, სიმფიონურ მუსიკასავით უნდა ვვლდეს, თავისი ტემპო-რიტმით, ადავით და ანდასტებით, ადუერეტო და ალგორითი, ფორ-ტე და ფორტისიმითი. ისე, როგორც დიდი სიმფიონურ ორკესტრში, მუსიკალური თემის კულმინაციური ნაწილი ყველა საკრავის და

განსაკუთრებით კი, დასარტყამი საკრავების ავტიკულებით არის გამოხატული და კადმო-ცეული; ზუსტად ასევე; ჩვენი დიალოგის ფი-ნალურ ნაწილშიც საჭიროა და აუცილებელი ემოციური ნაკადის ისეთი ძალის აგრეგულე-ბა, სცენაზე რომ ქარბირადალსავით დატრი-ალდება და შემდეგ მთელ დარბაზს მოედება. აი, რა მაკლია მე — ფორტისიმო — ვგებათა დელვის ქარტბილი, დასარტყამ საკრავთა ხმისათა. დღეს ვიფიქრებ ამაზე და ხვალ კი-დაპარაკით, კარგი? არცერთმა არ ეუბასუ-ხეთ. ბატონ სერგოსაც არ უნდოდა წასკლა და იმიტომ.

მეორედ დღეს რეპეტიციაზე ძალიან ადრე მივედი. ბატონი სერგო იქ ამხვდა. მივეხალ-მე, ხმა არ გამეცა, თავი კი დამიკრა. მერე ადგა და გავიდა. ვერ მოითმინა, უნდოდა ბატ-ონი მიშას გარეთ შეხვედროდა. მართლაც რამდენიმე წუთში ორივენი საქმოდ კარგ ხასიათზე შემოვიდნენ. გამსაკუთრებით ბატო-ნი სერგო იყო ალტაცებული.

— უკა, რა კარგი მოგიფიქრებია მიშა, რა, შენ გაგახარა ღმერთმა, რა კარგი, მეც მო-გორ გამოიადილე ამით საქმე? მერე მაგის

ამაგი რომ ვიცი, ნაწილობადაა აქცევეს ვეკლაფრის, — თქვა და ბავშვებით ახიზობდა — არა, ხომ წარმოვიდგინა მა, ყოველი სკამის მოქვეყნა ვაღუბო ხანჯალი იქნება ჩემთვის, — ისევე აგრძელებდა სიტყვას.

— მოქნევა კი არა, დაცემა.

— პო, პო, დაცემა. სკამის დაცემა, ხანჯლის დაცემა — ისევეა ბატონმა სკამმა, — მერე, რა ზუსტად დაედება ჩემი ტექტი, რა სუსხაა?, არ, მიხვდი რომ, მიმა, რომელმაც გაუბუკა? ერთი შეყავადა, რას დაუმხავს-სეო, რომ გამბობს, გახსოვ?

— მახსოვს, როგორ არ მახსოვს, ბატონო სერგო.

— თქვენი დიალოგი, — განაგრძობ გუშინდელი საუბარი ბატონმა მიმამ — იმდენად ხანტერესოა და შთაბეჭდილი, რომ მიინდა, ამ მშვენივრად აწყობილ დიალოგს, ასეთივე მშვენივრად და შთაბეჭდილი ფინალზე კჳინდეს. წინააღმდეგ ბატონმა სერგომ ეს იხურა, მაგრამ კარგად იხურა. ყოველი სკამის დაცემა, მართლაც ხანჯლის დაცემა იქნება მისთვის დეკორი. მაგრამ იმ საქციელს, რომელსაც მე ახლა შემოვიკავებ, აკვირდებოდეს სჭირდება გამარჯობა და საფრთხელო, წინააღმდეგ შემთხვევაში ფორმა ფორმად დარჩება და შინაგანად ჩრდილს მიყვანება, მნიშვნელობას დაკარგავს. საფუძველი გაქვს: — პოზიციითა პრინციპული უთანხმოება, შეუთავსებლობა, რის გამოც შენი ფსიქოპათოლოგი მინარეული გაქვს ერთი სურვილის აღსრულებას: უარი უთხრა კერძოს და მის დამთრევუნელ პოლიტიკას — ეს გასაკვირა. ახლა, რაც შეეხება ამ დიდი სურვილის აღსრულებას საშუალებას — ფორმას. კჳინდეს, სკამების ძირს დაეცემა და მის გამართლებას.

როცა კრების დამცინივად გეტყვის, რომ ზუსტად მაშინვეით დაპარაკობი, ზღვარს გადასული დამცინივება მამის აუგად ხსენების გამო, რაღა თქმა უნდა დაეკარგავს წონასწორობას და ეცდებოდა ასუსტად რომე იღონო. ასეთ დროს, როგორც უკვე ვიცით, სიტყვას წინ უსწრებს ხშირად რაიმე ფიზიკური ქმედება, შთქლება ალოგიკური, მაგრამ მეგობრად გამოხატული ენტრუპულიცაა. ამ შემთხვევაში, რა შთქლება ვაკეთებო. ან უნდა შემთხვევითად და ზურგი შეპქიო შენთვის ყოვლად აუტანელ პიროვნებას, ანდა იხმარო ფიზიკური ძალა. ბუნებრივად, შენ ვერცხვარა ვერ მოითქმევი. ჯერ ერთი, რომ ამიცანა უნდა ბოლომდე მივიყნო და ამის დრო არა გაქვს და, მეორე — უბრალოდ უგო ხარ და არ შეეძლება საპასიხი ძალა. გრძობა ერთადერთი და არსებითი, ჩანაფიქრის სისრულეში მოვიყნა. ამიტომ მე ვთავაზობ შექმედვს:

როცა ვინმე დაუდგისტური კერძოს, რომ შენ ხასიათის სიმტკიცით დიხავც მამაშენს ეკავხარ, და ამას რადმტკიცებო იმეორებს, რადგან ეკავმაყა — პო, პო, ზუსტად მაშინვეით, ზუსტად მაშინვეით — აი, აქ, მე მიინდა და სცენა ამის საშუალებას იძლევა, იხმარო რაიმე მე ეგზოს, კჳინდეს ყოველ დასტურზე ვ. ი. ყოველ „აი“ — ზე შეთლის ძალითა და შეგნებით, წაყარა ხელი სკამს. სკამი ხმურით ძირს დაგრძობა, ხმურით უფრო გატახტულებს,

ამას მოყვება მეორე, მესამე და ასე შემდეგ, რადმტკიც დატკიცდება ემოციის დასახარჯავად. ეს იქნება, როგორც მიხვდი ჩემთვის განმარტავს, ფსიქოლოგიური ეგზოსი, ხელის მინარეული გამოხატული სურვილი, განჯახავა და რადმტკიც ძლიერი იქნება შენი სურვილი, იმდენად ძლიერი იქნება შენი ეგზოსი: ასე გამოხატავ პირბუტებს იმ პუნქტზე რადმტკიცადამიანის მიმართ, რომლისთვისაც მხოლოდ გარკვეული ფორმა და გარკვეული სახვა მოთავსი. გარდა ამ გამოხატვის ფორმის, ამში შენი ქმედების ძირითადი აზრები იქნება ჩადებული, შენი გამოხატო მოქმედება. კერძობის მიერ გეომტკიცული სიზუსტით დაწყოხილი სკამების დარღვევით, დაღლილი. შენ, სადმტკიცების შიდა პოლიტიკურ სტრუქტურაშიც იტკიცებ — მმართველობის პრეგრამაში, რომლის ფორმულაც სრულიად შენდებულა შენთვის. აგრეთვე. ანგრეთ და ამსტრეთ იმ სისხტკიცს, რომელიც დიტკიტკორის გინებაში შექმნა და ჩამოყავლობა.

— მეისის, ბატონო მიმამ, მაგრამ ეს მწელი იქნება ჩემთვის.

— რატომ იქნება მწელი თუ ამიცანას ზუსტად შეახსულებს. უნდა გითხრა, რომ ეს ვეკლაფრის შენი პირბუტული თვისებებიდან განმტკიცირად მოვიფიქრებ. გამახსენდა შენი მსგავლობანი ამა თუ იმ პრინციპულ საითხსურ, ლაბარაკის ტონი, ეგზოსი, ინტონაცია. — რა მდამბლნი და უბრდურკნი არიან ხაპიებიო, მარტო თავისთავზე რომ იყურებანი და ცას ერთხელაც არ შეხედავენი, ამიტმბა და არ მიყვარან ისინი და არ ძამბობს მათთან ურთიერთობა. — შენ არ გაიამბობდი.

— მართალია, ბატონო მიმამ, მაგრამ...

— ახა ახლა ვიხსენებ რას ამბობს ანტიკონგენ შეხავთა მიმართ.

— ისინი ძამბობს გვიანა, ვეკლაფერს ლოკაცენ, რაც ეს შეხედვლობა, მათი ცქერა, ხელიდმტკიც ამპურხნიაო, — ასე არ მითქვამს.

— ა, ბატონო, საკვირველია დმტკიცმანი, თქვა სახვაპბრწინებულმა ბატონმა სერგომ, — მსხავს მოვლენებზე, მსხავსი რეაქცია, სასწული თუ გინდა, ეს არის. მერე უფრო ახლოს მოვიდა, დამისარა ჩემსკენ და მოხსარა. — მე კი, იმითი წარმომადგენელი ვარ, ვისაც უნდა ამ ანტიკონგენ შეერთებულობი ძალით ვერ იტანს, არ ვიყვარებო. ესე იგი, მე მოწინააღმდეგე ვარ, შენი მოწინააღმდეგე. გასაკვირა?

ისეთი დამტკიცებული რტკიცით, ისეთი მოქნესხავსი რბილი ხმითა და დამტკიცული მსხვრით ჩამამბობდა ყოველი სიტკიცის მნიშვნელობას, რომ შთავარებობის რკაცში მოქმედებდა ინტონაციით უუპასუხე — დიას, ბატონო სერგო.

— ხო და ახა, შენ იცი. გამოიყენე, ბატონო.

— მართალს ამბობს ბატონო სერგო. გამოიყენე, კონკრეტულად თუ იცი ვინმეცად ილაპარაკებო, თუ ვაქტკიცებ ანალოგიურად, რაღა გიშლის ხელს? მე მეგობანი, არაყვარანი. ახლა მოვიანდა შენს ძალასა და თვითმტკიცებლობა და დამტკიცებულობა და თუ ვთვლიყვებ ამას სისტკიცში მოვიყნა, მაშინ მივიღებო იმ სასტკიცედ შედეგს, რომლისთვისაც ამდენი ხანია თავს ვიკავებ, ის ხმამაცაა, რომელიც უნდა მაქვდა, აჟედრდება სრული კარბო-ხელიდობა.

ისეთი დიდი სტიმული იყო ჩემთვის, ისეთი ერთობლივი აზრი და უწყად გამოვლენილი სიკეთით უფროინტერესებს, რომ მისი ინტონაციულებას, მართლაც აღბრუნებო ედგანო.

...და, ინტროლია, იმხსხველია ვადაჭარბებულობი სიზუსტით დალაგებული სტამბები, ორბეტიანი ნაკები კომპიტი და ის ვერკერები, ჯერაც რომ ვერა და ვერ მოივრო თავვე კერბონი.

გრევიანადა სცენა და მაყურებელს თავსტკენ მოუხმობდა — მოქმედება და სიტკიცის საოქმედობა, სანაქმედობა, განსახელება. იფეა ზარ-ზეობი სცენაზე, ზარი დაღებობა და ზარი ამაღლებობა. ზარი წრევიხს და ზარი შენების, ზარი სინდისისა და ზარი მოვალეობისა. თეატრში მოხული მაყურებლის გულში ეს შენდებობა ტამარი, სადიდებელი სულიცა და სავერტებელი გულიცა.

ბატონი მიმამ თქმისა არ იყოს, თითქოს მართლა ეს დტკიცალი აკლავდა მხოლოდ, ისეთი სხვი შეამატა და სცენამ საექტკიცუს.

ისეთი ბედნიერი არასიდეგს ვყოფილვარ საკუთარი მრწამსის გამოვლენაში, როგორც აქ — ანტიკონგენი. ეს იგი, მართლაც დიდი სიმშვიდით მოხსიკის დამამთავრებელი აკორდა. აკორდი გმირული შემართობა, პოეტური სინატიფისა და სულის თავისუფლებობა.

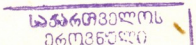
დღედა შენ, განცხადებ, რომ მარტოვე ბედი მათთან შეხედვლობა. რომ მაცხებურე ანტიკონგენი ხამოქილე, მაგრამ იდეალური ცხოვრებით. მაყურებელმა მამინევი აიტაცა სექტკიცალი და გულმტკიცურად შევიყვარა, მაგრამ ვარი, რომ ხანმოქილე აღმოჩნდა სისარულიცა და სცენიური სიტკიცებუც; რადგან ბედი უღმობელია და...

1971 წლის 13 აპრილს ბატონი სერგო აღარ იყო, გაქპარა, წვილია, დაამთავრა თავისი ამქვეყნიური მისია და ვაგურა იქი საღვც ხამარაღისი განსასვენებელი ეკლდა. როგორც ლამობდა, როგორ ჩქარობდა, მეტი მოესწრო. მეტი შეეძინა, რომ მეტი გაეცა. გასცენდა აკლავს უხვად, უშურველად ვეკლავსე იყო და ბეგრზე ნაწილიდებოდა. სიარულიც სწრაფი ჰქონდა, ნამოტი დიდი, ფართო, უნდობა, რაც შთქილბა მეტი ვაკვლი, ვადასტურა. ჩქარა, ჩქარა მივიღე. მიიღებოდა, თითქოს ვინმეობდა, იმეყვენად მისი ადგილი არავის დაუკავებანი.

მისი ადგილი ამ ქვეყანამ დაიკავა და იმ როგორად დაიკავებდა, როცა იმეყვენად მივიღებო, წინ მამცანდ მოუძღვოდა შემოქმედებითი შრომითა და რცქნულით მოხარვარი ნათელი სურით მისი, რომელიც სულთათამას აუყვებდა, რომ მათევენ შეემართებოდა ცხოვრების ორბეტიანობა, შურითა და დგანდობი დაღლილ-დაქანებული მართალიად სასუფუფუფის დღინი ბინადარი.

ვეთხრებულობა ბატონ სერგოს, გვახს ეკლავებოდა და თან ვატანდი ჩემს ანტიკონგენს, რადგან უერთმანობლო ისინი ვეგარი იარბეგანდ. ვეკავებოდა ორბეტი და წაყინებდი, გაქპრენ და დამტკიცებს სედეის სახე ნათელი მოვრონება. ვანთო ხანთილს და ვეკლერი უყვას მათი სულის სანსათობლებად.

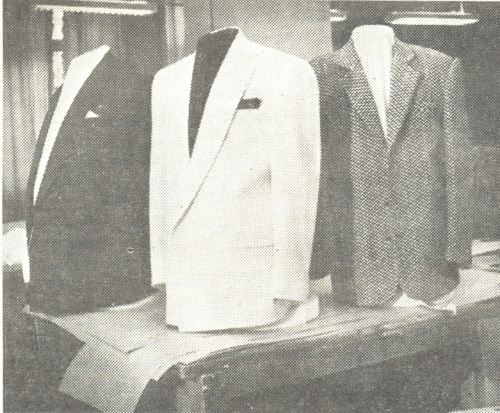
20037

კოეჩსიური სინდისი

ანუ

ტანსაცმელი, როგორ ჩანავს შეიქმნება, თბილისში იმპრება

სხმა დრო მოვიდა. ეკონომიკის საბაზრო ეკონომიკა გარდაქმნა სამეურნეო ენერჯის გაღვივებასთან ერთად ადამიანებში სინდისე გათავისუფლება. უფრო სწორედ, დაბადა ახალი, ჩვენი დღევანდელი უცხო-კომერციული სინდისი, რომელიც გარეშე მუშაობს ვერ იარსებებს.

ეს რომ არ გამოჩენილიყო, ვერც ჩვენი რაგბისტები მიიწინებდნენ თავს ამერიკის შვერტებულ შტატებში ობილიის სამკერვალო ფაბრიკა „ამირანის“ შევიკრიფო ფორმირება და ვერც წყალმთხილამურები მოიგებდნენ სადღესასწაულო კოსტუმებს ფოთში გამართულ საერთაშორისო ასპარეზობაზე. და რაც მთავარია, მაღაზიაში გამოჩნდა კოსტუმები, რომლებიც შეიძლება კაცმა ისე ჩაიკეთებინა, ქუჩაში გამოხედას არ შეიძლება.

— ეს ჩვენი თვის ძალიან ბევრს ნიშნავს, — შეგნებნა ფაბრიკის მთავარი ინჟინერი ქალბატონი იზოლა ფიცხელაური, — მკერავ ქალს გაუჩნდა პროფესიული სიამავე — მის სახელად კოსტუმს აღარ იწუნებდა. ამიერიდან უნდა იმეორებოდა გვეძველებზეა თაბრები და აღარც მაღაზიაში გვერება გაუხალღებელი.

— თქვენ სულაც იმის ბრალია, რომ მამაკაცის კოსტუმზე საქართველოში მონიშნულია აკეთო, აბა, კონკურენტი გვაყოფო?

— ეგვი არის, მაგრამ მთავარი „დამნაშავე“ თვით კოსტუმი, რომელიც შეიძლება ითქვას: მთლიანდ აკმაყოფილებს მომხმარებლის სადღესასწაულო მოთხოვნებს. ამას წინათ

ბრიუსელში საცდელი პარტია — 500 კოსტუმი წაიღეს სარეალიზაციოდ, არც ერთი არ დარჩენილა გაყოფილი.

— ამას, ცხადია, თავის ახსნა მოეძებნება. რასაკვირველია! საწარმოში დამონტაჟებული აკრილური, უნგრული და იტალიური მანქანა-დანადგარებისაგან შემდგარი კომპლექსუ-შემაჩინებელი ხაზი, რომელიც კერვის თანამედროვე ტექნოლოგიურ მოთხოვნებს მთლიანად აკმაყოფილებს. მაგრამ ესეც ვერ გადაწყვეტდა პრობლემას, თვით მკერავები რომ არ შეგვეზღავლებინა დროის შესატყვისი შრომისადაც.

ამაში მერველი სხობა როგორც პროფესიული ოსტატების დახვეწას, ისე სამუშაო პირობების შექმნას. იმ შემთხვევაში, დღესდღეობის ქუჩაზე ისე ვიპოვებ შეჭვალელები, თავი კულს მერ მოიქნევა. დღევანდელი ორ ცვლაში, დღის 12 საათამდე უხდებიან მუშაობა. აბა, რა ხარისხზე შეიძლება ვერაფერი საკრავ მანქანებზე ჩამოინებულ ქალებს?

შემოა, სადაც ახლა ვართ, მართალია ძველია, მაგრამ ფართობით მთლიანად გვაკმაყოფილებს. რაც მთავარია, ქალები ერთ ცვლაში მუშაობენ, კერვის ხარისხზეც ზრუხვენ და ოჯახსაც არ აკლებენ პატივსიბრებას. აქვეა სადაცმეო ბაღი. ამ ქაოსურ სიტუაციაში, როცა ზოგს ხელფასიც ვერ გავუცია, ამათ მთლიანდ მანუშებ მეტი მოგება დაუფრთხვებია.

რეაქსიონების ახალმა მთავრობამ სტიმული მისცა სამეურნელო საწარმოს, მოგების 35

პროცენტზე ხელმწიფო ბიუჯეტს ხმარდება. ხოლო დახარჯები-საწარმოსა და მისი კოლექტივის ინტერესებს.

— რა დასაბოლია, — შეგნებნა ფაბრიკის პროფკომიტეტის თავდამხმარის მოადგილე ქალბატონი ჩიტო გიორგაძე, — ისე, როგორც მთელ საბჭოეთში, ჩვენთანაც მუშაკი სოციალურად დაუცველი და მოუვლელი იყო. ახლა ვეცდებით ეს როგორმე გამოვასწოროთ და თუ რამე გვაბაძია, ჩვენი ქალების კეთილდღეობის მოვებაშია. ისინი კოლექტივის 90 პროცენტზე მეტს შეადგენენ.

ერთი მომუშავეს ანახლურებამ საშუალოდ 500 მანეთს მიადანია, მაგრამ დღეს გახა ეს რაბეს ნაშნავს? ამიტომ ადმინისტრაცია და პროფკავშირი ცდილობენ სხვა რაბეები გაეკეთონ კომპანსაცია მუშაკთა სოციალური ბიუჯეტს. მართო დახმარების სახით ფაბრიკაში 40 ათასი მანეთია გაყვანილი. პირველ რიგში პრავაშვილიან დღევანდელი პატრონობა. რომელიც წელიწადში 500-დან 1000 მანეთამდე ეხმარებიან. აი სვეტლანა არეკლავს ეს, რომელიც ხუთ შვილს ზრდის, ფულიან ერთად მუშაობს ავტომანქანაც რეგარეშე მისცეს.

ოჯახის პატრონი ქალბატონის დიდი შედეგითაა ისიც, რომ ფაბრიკაში შეგუბლების პერიოდად აღებული ივლის-აგვისტო, ხოლო შეგუბლებიდან დაბრუნების შემდეგ მუშაკს დამატებით ეძლევა ერთი თვის ხელფასი.

ახალმა ცხოვრებამ სხვა სიახლეებიც მოიტანა კოლექტივში. აი თუნდაც საშობაო ორკეისტიანი არდამდეგები, რომლის დროს თითო-ერთი მუშაკი სასუქრად 200 მანეთს იღებს.

ეს ყველაფერი, რა თქმა უნდა, ციდან არ ნაშთავდება, უფრო იმის ნაყოფია, რომ საწარმოს შეხვედრებმა და სპეციალისტებმა დროულად აუღეს ალლო გარდამავალი კვირის როული ვითარებას, პირდაპირი კავშირით დაამყარეს რესპუბლიკის საწარმოებთან და ხელდღეობის უზრუნველყოფის ერთგვარი გარანტი შექმნეს. მაგრამ არ არსებობს იმის მტკიცე წინაპირობა, რომ მოსკოვში, თუ ავსტრიულ ქსოვილის მოწოდებლებში არ დაარდებიან სახელმწიფოებრივი ქალბატონებს, კიდევ უფრო არ გაზრდიან ხელდღეობის ფასს. მაშინ თბილისელები იძულებული გახდებიან ფხი თვითონ ნახელფასაც მოუძებნონ. კვლავ დაზარალებულ მომხმარებელი, კვლავ მოუწევს ჯიბების მოქექვა, რომელშიც ისიცდენ არაფერი უნდა. არც ფაბრიკა იტყვას ხვირში. დღეს მას მამაკაცის კოსტუმზე მონიშნულია უკონარავს, მაგრამ ხვალ ხომ შეიძლება კონკურენტი გამოიწინდეს, პროლუქცია ჩაუწყოს და გაიკორღებს?

არაფის იყის, რა იტყვას ხვალ, საბაზრო ეკონომიკა წინასწარ გარანტიას არავის აძლევს. მით უფრო, რომ საწარმო მთლიანდ თავისუფალი რიგია ფაბრიკის დაწესებულებაში. იგი უფროებს ქსოვილების მანქანას, რომლის მიხვედრითაც ახგარამობს ფასს. უთანხმებს საფარში ორგანიზაციებს, ეკონომიკისა და ფინანსთა მინისტრის, რომელიც საბოლოოდ აქტივებს მას.

ახსოვს უცხოეთში სტამბოლისთვის ყველაზე კარგი თამბაქუა წარმოებში ახალი ტექნოლოგიებისა და მიძღვლების დანერგვა, სახლ-

საქრებულო

ვარკარეთის მოწინავე ფინანსებთან კონტაქტები, მუშაკთა კვალიფიკაციის ზრდა, საწარმოში სწორედ აქეთუან აიღება კურსი, საქმიანი მოლაპარაკება წამოიწყეს გერმანულ ფირმა „დორკოპთან“, რომელსაც სურს თავისი ფილიალი გახსნას ობილესელ შვეიცრებთან. იგი შო პირდება საწარმის უახლეს ტიპის მანქანა-დანადგარებით გადაიარაღებას, კონკრეტურწარმის ტექნოლოგიების დანერგვას.

არის წინამძღვრები ბელგიასთან ერთობლივი საწარმოს შექმნის თაობაზეც. ენახოთ, თუ საბაზრო ეკონომიკამ სრული კურსით იარა და უცხოეთთან კონტაქტები განვითარდა, ფაბრიკამ შეიძლება თავისი პროდუქციის იმპორტსაც გამოკრას ხელი.

კიდევ რისი იმედი აქვთ? პრივიტიზაციის მიახნიაო, რომ ფაბრიკას არ აქვს ისეთი სიმძლავრეებისა და ფასულობის მქონე მანქანა-დანადგარები, რომლის შექმნაც კოლექტივს არ შეეძლოს.

აბაბო ურბანია შეიქმნას საექიმო საზოგადოება, რომელიც შეივლიდეს ფაბრიკას. აქციის შესატრენიზი პირველ რიგში მიხვედნენ პრობლემა გახდებიან. ვარკუ შიხიძის შედარებით ეს იქნება მაიო არა მარტო უფლებებით უპირატესობა, არამედ პრაქტიკალურიც. რაც უმთავრესია, განაღდება დანერგვებსა, განაღდება მუშაკი-შესაკუთრე, რომელიც საწარმოში ყველაფერზე ატებს მასუხს.

ეს ხაზრინის სვადიღიღი დღავა. მანამდე კი ფაბრიკის შვეიცრები სავიჯარო ფორმით მუშაობენ, რომელმაც მთლიანად შეცვალა ანაზღაურების სისტემა. ადრე თუ მუშაკს გვემაკუბოდა და მისი შესრულების მიხედვით უნაზღაურდებოდა შრომა, ახლა ეს მანვენებელი დროის ერთეულმა შეცვალა. კერავი ადარც დიდობას ბერე პროდუქცია შექმნას და დროს მთლიანად ხაზრინის ახარის. მოქმედებს წამახალისებელი კოეფიციენტი: ვინც უკეთ იმუშავებს, ის მეტს მიიღებს.

ასეთია იჯარის ლეგავა, რომელიც საწარმო-სათვის შეიძლება ერთგვარი წინასასრუ-კატინაციო საფეხრები აღმოჩნდეს. ერთი ფაქტია, ფაბრიკა, რომელმაც გუშინ თავი დააღწია კაპიტრებსა, დღეს შერეგობას ადარადრებს, დივიდენდს ატრევებს და ხაერთა-შორისხო მახარზე გასვლას ლამობს.

ნომრება ქნას, ამირანი მართლაც ამირანობდეს.

ოთარ ხუციშვილი

მე-9-10 ნომარში გამომქმენა-ბული კრისმორდის პასუხები:

თარაშულაძე:

1. ბიჯინი. 4. ხარაძე. 7. აშარია. 8. ლავი-წი. 11. ტინარია. 13. ფინია. 15. შიხია. 16. ახრია. 18. კანდელა. 19. შუშუბია. 21. აკილა. 22. სიონი. 24. იურთი. 26. ტატინია. 29. ლე-კორი. 30. ფილაკი. 31. ბიბოლა. 32. ვეჩია. **შეშულაძე:** 2. იანბი. 3. ხარდი. 5. აბატი. 6. მუქევი. 9. ბრილიანტინი. 10. დვინო-სიხიძე. 12. ბელი. 14. აბტეკი. 15. მარმაკი. 16. აბაძა. 17. ართია. 20. სიდი. 23. ნავე-ნი. 25. ურავი. 27. აირტა. 28. ნურე.

საბჭოთა
კომუნისტური
პარტია

მეგობრული

თუ არა

ხელი კბილები?

საბჭოე შობლები ალი-კვალცი რომ იყოს, კბილები მა-რაც განსხვავებული ენებას. საბჭოე კბილები განლაგება შეიძლება ერთ-ერთი შობლის შგავსი იყოს. მაგრამ კარგი კბილები ექნება მას თუ ცუდი, ამას შობლები კბილები მი-ხედვით ვერ განსაზღვრავთ.

თუ გხვართ, რომ თქვენს შეი-ლებს ჯანსაღი კბილები ჰქონ-დეთ, ურადღება მიაკვიეთ მის საკვებს და დღემთ ორჯერ გა-მთუხუთებ კბილებს.

კარიესის წარმოქმნას ხელს უწყობს შიკაროგანიზმები, რომლებსაც შეიკრავს კბილები. თუ გინდათ პატარა ქვები და შარკიანი საკვები, როგორცაა ნამცხვარი, კანფები და ა. შ.

შეიძლება თუ არა ორხული-თის დროიდან ვიზუროთი მომა-ვალი საბჭოე კარე კბილებზე?

რაც არ უნდა დაუკრებლად მოგეწინაოთ, კბილები ფორმი-რება დღის მტელად იწყება. ფუხშიძობის უკვე მეთუ კვი-რიდან ეალიღდება სარტეუ კბი-ლები. ასე რომ, თუ მომავალი დღეა სწორად იყვება, ე. ი. დებულობს რისი პროდუქტებს, ვაშლს, ვიტამინებითა და მიწე-რალბით მიღიარ საკვებს, მის პატარას ჯანსაღი კბილები ექ-ნება. წინააღმდეგ შემთხვევაში, რაც არ უნდა უნაკლო კბილები ჰქონდეს დღეს, პატარა მას შე-ვეიდრეობით ვერ მიიღებს.

რა საკვებია ყველაზე ოტი-მალური სარტეუ კბილების-თვის?

სარტეუ კბილების სიჯანსა-ლისთვის აუცილებელია კალ-ციუმი, ფოსფორი, რკინა, ვიტა-მინი D და ფტორი. მიეცით პა-ტარას ბერილი, მწვანე ხა-და დარწმუნებული იყავით, რომ

ამ პროდუქტებით ის ყველა ზე-მით ჩამოთვლილი ნივთიერების იღებს.

თუ საბჭოე კბილები ამოღის და ამის გამო დრბილები ექ-ვაება, გაითვინა წინა დღის პურის პატარა ნაჭერი. არამც და არ-ამც არ მიხციეთ ფუნთუშა, რად-გან შარკი ამომავალი კბილს ავნებს.

რა ასაკიდან შეიძლება გა-მოუწინაოთ საბჭოე კბილები? რიცა საბჭოე ყველა სარტეუ კბილი ამოუგა, უკვე შეიძლება მარლის ნაჭრით გამოეწინა-დოთ მას კბილები. ურკობისა მილის წინ. იმომეღეთ ფრთხი-ლად, რადგან მინანქარი ას-ლაღფორმირებულ და არა-მყარია.

როდღან ვიხმართ კბილის ჯავრისი?

18 თვის ასაკში საბჭოე უფ-როსებს აკვირდებიან და ცვი-ობობენ გაიმორონ მათი მიკ-მედლები.ეს ასაკი საუკეთესოა ჯავრისის მხარების დაწვეუ-სათვის. წლანახვერის ბავშვი, რა თქმა უნდა, თავისით ვერ გამოიხუზავს კბილებს. ეს საბჭო ერთ-ერთმა მშობელმა უნდა თი-ავოს. გაითვალისწინეთ, რომ საბჭოე არ უფერას პირია დგი-მა, ამიტომ სიხოვეთ მას ერთი წუთით ვაგლის პირი ჯავრისის მახადება, გამოიხუზვის მომერ-ტი კი შეუძლია ტრეგემიოუ-შული იყოს.

როგორც ვასწავლით საბჭოე კბილები გამოიხუზვა? სწავლება აქ ნაკლებ ეფეტტს მოეცემა. ურკობისა საბჭოე ხედავდეს, როგორ იხუზავენ კბი-ლებს ურკობის. პატარა აუ-ცილებლად მიმამებს მათ. არ დაკვიწყეთ ხელსახან ორკან-

თან საბჭოეთვის პატარა სკა-მის დაღება.

რამდენ ხანს ვიხმართ ერთი ჯავრისი?

ერთი ჯავრისი შევიძლიათ იხმართ ორი, მაქსიმუმ სამი თვე.

როგორი კბილის პასტა სვი-რდებათ საბჭოეებს?

საუკეთესოდ ითვლება ფტო-რინი პასტები. საბჭოეების თუნდა გამოიყენოთ პასტა, რომელიც შეიცავს ფტორის არა უმეტეს 0,25 პროცენტს. ყოველდღიური ტბოლეული აეურმალეთ პატარას?

ზედმეტად ტბოლი საკვები კბილების პირველი მტერია. განსაკუთრებით არასაუკელია კარამელი, საღებო რეზინა და შარტემორული ტბოლეული. თათვლიც ვნებს კბილებს?

თათვი სახარგებლოა საბჭო.

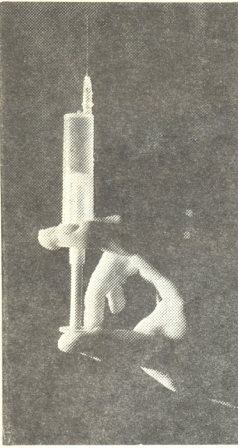
ვის ორგანიზმისათვის, მაგრამ არა მისი კბილებისთვის. თათ-ლის მიღების აკრძალვა არ შე-იძლება. ერთადერთი გამოსავა-ლია თათვის ჰამისონავე გა-მოეუხუზოთ პატარას კბილები. საწოფავაც ზომ არ ვნებს კბი-ლებს?

სვეცილისებრება დააღვირეს, რომ საბჭოეებს, რომლებიც გვი-აზ ანებუებთ თავს საწოფავას, ადრე უეთარდებოთ კარიესის მახადება, გამოიხუზვის ორი წლის შესრულებისთანავე მიაჩვიეთ პატარა კოხიითა და ჰქიით სა-რეგებლობას.

დღემთ რამდენჯერ გამოეუხე-ხოთ საბჭოე კბილები?

სვეცილისებრები ვიგინდვენ. ყოველი ჰამის შემდეგით თუ ეს თქვენთვის მწენია, ურკობისა დაჯვადეთ ორჯერად გამოიხე-ხვას-ნახსოვშემეს და ნავაშმემეს.

ურჩხული ნასტომისათვის მზადაა

„გრანდიოზული მითები მოატყუებენ ხალხს, და ისინი მრავალ უბედურებას ჩაიდენენ. ციდან ჩამოშვევა ცეცხლი და ქვა. შიშვლილი შექმნის კაცოჭამიობას. დაიბადება უხასური, უხელო ბავშვი...“

ენოსტარაძისი.

უბედურება ბარდაშვალისა, თუ სარკომანის დამოკლს მახვილს დროზე არ მიხვებავთ

საშინელი წინასწარმეტყველებაა, არა? ბერი რამ, რაც ამ სოცარმა ადამიანმა ახეული წლების წინათ განსჭვრიტა, უკვე ახლა მიწისძვრებზე დაკეპიცეს და ძმამა სისხლიც დაღვარეთ, შიშვლიის შვიი აწრილიც მოგვაგება და უხასური, უხელო ბავშვიც დაიბად... რატომ ვეხუი, უფალო, რა დანაშაულისთვის... — დროდღრო წამოიკენესებს სასწრაფკეთილი ვადამიანი.

ქვეყანაზე არაფერი ხდება შემთხვევით და ადამიანიც იმას იძიებს, რასაც დათუხავს. დაიბ, ბერი უბედურებას ხოავე წვენ თვითონ დაუდუღო, ამიტომ ბორბიტების თუხლი ხშირად ჩვენს განუხჯად, უფურწრ საქციელში უნდა ვევიდით.

ამ არეულ-დარეულ დროში ვეველა ჯურის დამნაშავე თავს ისე გრნობს, როგორც თუჯი წვალში. საზოგადოება, თითქოს დაიდლო, ნაკლებად რეაგირებს ისეთ მოვლენაზე, რომელზეც მთელი ერის მომავალია დამოკიდებული.

მათ შორის არის ნარკომანია — „თეთრი სიკვდილი“, „ნებაფიცილობთი სიკვდილი“.

თვითციალური წყაროებით, გახული წლის ცნრა თვეში რესპუბლიკის სამართალ-დაცემა ორგანოებმა სარკომანიის 613 ფაქტი აღრიცხეს, აქედან 68 განასაკუთრებით მძიმეა (წინა წელს იყო 337 და 30). ამოდებულთა ათეულობით კილოგრამი სამში, შარინჯანა, კონკარი, დიდხალი ობიუმი, პროდუქცი...
შრალა ციფრები მტებს არაფერს გვეუბნება. დასკვნა წვენ უნდა გააკეთოთ.

არც ისე შირვეულ წარსულში თითო-ორი-ორი ნარკომანი თუ გვევალა. დღეს რესპუბლიკის გამართლობის დაცვის მუშაკი იძულებულია, რადიონიტრეკუმის განაცხადის საკავადმფიფიუმის სარეაინობაციო განყოფილებიდან ნარკოტიკები დაიტაცესო.

წელზე ფეხს იდგამენ ზვენი გარეშე

„მოკეთებენ“ და შესასური მონდომებით გავმარაგებენ სიკვდილის ბანიტო; შემოიკეყო ავტომანქანებით და მატარებლებით, ვეშებით და თვითმფრინავებით; მიდიან ჯერის უღელტეხილით, „წოიული ხილით“, გვერტვენ ლაგლგზიდან თუ სოხუმიდან. არაფერი აფერხებთ — არც სიციხე, არც სიცივე, არც შესაძლო მასუზისმგებლობა.

ვინ არიან ისინი? ტუფუხელი ეღვარდ ღარდნიანი და აზრბაიჯანელი გაზხადარ ვე-ლიევი, ლოველი რუსლან ავერისი და ერევენილი საშველ ალიბაიანი, რუსთაველი ხერგო პელიხანილი და თბილისელი ეღვარდ სოლომონიანი... ბოლო ბანს გამოეცვლინ და მნამავეთაგან 16 რუხეთის მკვიდრია, 12 — სომხეთის, 8 — უკრაინის. ვევე შენი მძა მძისთვის.

უხეო თუხლის ხალხს არც ზვენი მძიმეები ჩამორჩებიან. ისინიც იძენენ და მერე მამასისხლად მკვიდიან თავისავე მკუხობლებზე, მკუხობლებზე, ნათუხავებზე. თბილისში, ექვთის ქუჩის 103 ნომერში ნარკოტიკული ნივთიერებების ნამდვილი საწყობი მკვიდიან ზინა და გრიმელა, იგივე ნანა და დალი სხილაქებს. 137.950 მანეთი ფულიც უნახეს, მომთკვინებულ მხამის რეალიზაციო ამონავები თანს!

მომხმარებელთა 80 პროცენტით კი ახალგაზრდაა. სწორად ის, ვინც ხვალი ერის ბედნილად უნდა ჩაიბაროს და ვანახოს.

ჩაიბარებს? თუ ჩაიბარებს, როგორ მოუვლის და უპატრონებს?

30 წელს წინათ საქართველოში ერთ კელზე ორზე მტეტი მშობიარება მოდიოდა, ახლა ბერად ნაკლებია. 1959 წელს აზერბაიჯანელსზე 346 ათასით მტენი ვივათო. დღეს ისინი 1. 673 ათასით ვეგბარბობენ.

ყოფილი სსრკ-ის რესპუბლიკებს შორის მომადლობით საქართველო ბოლოსწინა ავიღო-ზე გახლავთ.

ამ უბედურებაში ლობის წილი ნარკომანი-

ას უღუქს.

— რომი უნდა აეხსნათ ნარკომანიის ასე მომადლება, აკო ვამტკიცებდით, ზვენიან დანაშაულობისთვის ხაფუშველი არ არსებობსო? — ვკითხეთ თბილისის სასწრაფო სამედიცინო დახმარების ცენტრის მთავარ ექიმის პატონ დავით ვეველუხაის.

— სოციალური გარემო ამ შემთხვევაში ბერის არაფერს ნიშნავს. მშვენიერი პირობები აქვთ, ვეძიკო, ამეროკლებს, ფრანგებს, შვედებს, მაგრამ ნარკომანია იძენ ვევიის ეს საერთო უბედურებაა. ზვენიან ნარკომანები ხშირად ის ავადმყოფები ხდებიან, ვინც მძიმე ტრავმების გამო ტკივილდა-მკურნებულ საშუალებებს მიმართავს. უცხოეთში ასეთ შემთხვევაში იყენებენ არა ობიო-პონსა და პრემოდლოს, არამედ სარკანს, ლუ-ბანს. ეს პრეპარატები ტკივილს ხსნიან, მაგრამ მავნე მძღრეკლებსაც არ უთმობენ ადამიანს.

— მიიწე რას ნიშნავს ნარკომანი, რატომ არის იგი საშიში საზოგადოებისათვის?

— ნარკომანია დაავადებაა. სამწუხაროდ, ე. წ. „პროფესიული ნარკომანია“ არ იკურნება. ამიტომაც არის საშიში, ვერავი: ნარკომანი — ეს ნიშნავს პოტენციურ დამნაშავეს, უშეიღობის იმპორტუნციას, კონფის, ინტელექტის დაქვეითობას, შრომის უნარის დაკარგვას. ნარკოტიკული შიშვლიის დროს ავადმყოფს ადამიანის მოცულებ მალევე, ოდნირ ნარკოტიკი მოიპოვოს. მას უეითარდება მკვლ-სახსრის აუნტანული ტკივილი. მღგომარეობიდან გამოეყვანა მხოლოდ და ძბილოდ ნარკოტიკულ საშუალებას შეუძლია. ამ პირობებში კარგია ნორფინი, რომელიც, მართალია, ეფიფორიას არ ქმნის, მაგრამ ნარკოტიკულ შიშვლის კი ხსნის. სამწუხაროდ, ეს პრეპარატი ჯერჯერობით ძალზე ცირე გეჭეხს.

— რაში ხედავთ გამოსავალს?

ოჯახი:
კრობლემა,
მანსჯა, კოზიცი

კვებ პოპისპინეთ...

დედასეთიკონის შერიბი

— უნდა დავარსოთ ხპეციკლური დანქე-
ბულება, ხადკ უძელო ავადმყოფებს სპირო
ოდნობის ნარკოტიკებს მიცქეპენ. ამით მო-
ხალოდუნე გაროულეებებს მიანი ავიცილებთ
თავიდან...

ბატონ დავითის აზრს იზიარებენ მისი
მოადგილე ტიტუ ვაკუა და ცენტრალური ქვე-
ხადგური ვაძე რეკვი თურნავა.

არ ვიცი, იქნებ ზოგს უნახურად ლეგირე-
ნით ეს იდეა — როგორ, ნარკომანს, დღესით,
შხისით, სპეციკლურ დანქესებულებებში ჩვენ
თვითონ გავუკეთოთ ავტოლით ნესმს? ამით
სხვებსაც ხომ არ წავახალისებთ საბელისწე-
რო ნაბიჯის გადასდგეულად? მაგრამ ცნობი-
ლია, რომ უცხოეთის ზოგ ქვეყანაში ღიად
ვაჭრობენ ნარკოტიკებით, მომხმარებელთა
რიცხვი კი ისე კატასტროფულად არ იზრდე-
ბა, როგორც ეს ჩვენთან ამ ბოლო წლებში
ხდება.

არც ისე დიდი ხნის წინათ მთელი ობოლი-
სი შირია ამპხრუნა ამბებდა, ნარკომანმა
ქმარმა ახალშურთულ შეუღლეს თავისი „მე-
კობრები“ რომ მიუსია. ქალმა სახინელ დამ-
ცირებას სიკვდილი ამჯობინა — ფანჯრიდან
კადატყა.

შეორე მაგალითი:
... მამაკაცი სახე შეშლიდა და თვალები
ამტვრედა. ქალს ასეთი არსოდეს უნახავს
იგი. იმდოვებნად, დანქნარდება და დამი-
ციბა. შერე, როცა კაცმა ხელი შეავლო და
საყინე ნამოსახი, ვეღაფერი სცანდარი ვახ-
და. „ნას ნადი, მე ხომ შენი და ვარა“ —
სასოწარკვეთილმა ხმამ გაკვეთა დამის მღუ-
მარება. ამოდ...

დილით დღეინში წამომჯდარი დახვდა
ქალი. სიცოცხლის ნიშანწყალიც არ ეტვობო-
და.

— რას ამხგავსებთხარ, ეს რა მოგვლდა?
— ერულე ქეთისა მამამ.
და უტბად ვინება გაუნათდა. მუხლზე
დაცუა. პატრება სიხოვა. — არსად გაამხილოთ,
— დაამატა. მეორე ოთახში გაციდა. ცოტა ხნის
შემდეგ იქნად სროლის ხმა მიისმია...

გამობიებამ დაადგინა, რომ ე. ს. ნარკო-
მანი იყო.

პოდა, რა კვინა, ხალხში ურჩხული ვოვე-
ლი ფეხის ნაბიჯება ჩასაფრებული და არ
ვცივით, როდის შეტყავს კამარა. ამპხრუნე-
ნად დღავრების საცქცევს, თან თვალთმაქცობს,
იქნებ ვინმე შეავადნინო. მიცევი ნახტობის
შეშლება, ვეციქნარი, როგორ მიეჯე-მოეჯე-
გავს ერის ხასიყციკლი ფეხებზე ამოყრდი-
ნორან პლურტებს, რომ შერე ჩვენი ვოფნა-
რავიფების საკითხი მტვრემა ხელის ერთი
დაცურვა გადწევიტოვს?

შობილეთ, შტეტი დრო დავთმეთ თქვენს
შეუღლებს დანიტრეუხდით, რატომ დადგვიანა
შინ მოსულ თქვენმა ვეცმა თუ გოიონამ.
რატომ შეუცვლა გუნება-განწყობილება, საქ-
ციული, მისხრაპოხურა, რატომ დაკბინდა
გამოთოევა, რატომ მაღალს ხელებს.

ჯარი კიდევ შეიძლება მისი ხნისა, თუ
დროზე შეაჩერებთ მის თავზე დასაშვებად შე-
აროულ დამოცლეს მახვილს.

— თქვენამდეც მოვიდა? სინდის-ნამუხი
სულ დეკარგა? როგორ თუ ვინ? ჩემი რძლის
მოილოცი ისე გულისსამარეულებად დავგიმე-
დავთ, გულქვა აღამინასე აატრებს და მე
შეკითხებით ვინო? კიდევ კარგი, ჩემმა მე-
ზობეკმა წაიციხა და მითხრა, თორემ ვერც
გავიციებდეს და ქვეყნის სასცილოდ დავჩერ-
ბოდი. ძალიან შეგებრალიო? იმას რომ მო-
უსმინეთ, რატომ არ დანიტრეუხდით ჩემი
აზრით. იქნებ არც ისეა საქმე, როგორც მან
გაიბათო.

— როგორ თუ ჩემი რძელი არ არის. ამ
ქვეყნაზე მაგის მხგავი ერთია და ისიც მე
შემიძვიდა ოჯახში.

ნეტავ ვინ დამწვევლა. იმას არ გაიხა-
როს ჩემი ცოლიცო...

ერთი შეილო მგავს. იმას შეუწირე მთელი
სიცოცხლე. ისე ვარჯზარდ, ცივი ნიაგი არ
მიმიკარება. არაფერს ვაკლებდი. მე თე-
ვითი ვაჭირეება გამოვლილს არ მინდდა
ჩემი შვილიც გამშარებულიც ამ ცხოვრებაში.
ქალიშვილი არ მყავს და სულ მისი ენა-
ტობილი, რძალს როდის ვეღირსებო-მეთქი
ირაკლემ კი ერთი თვის გაცნობილი ვოვო
ისე შემომიფინა ოჯახში, იმ უკითხავს. რა
მეყენა. სახლიდან ხომ ვერ გავადგდები. თურ-
მე ზარ-ზეითმ უნდა მიძელო. საერიოდ
რომ შემოეფევი სახლში, მაღლობელი უნდა
ყოფილიყო. ვიფიქრე, ერთმანეთი თუ უფრო,
ჩემი თავი განდაბას-მეთქი. მაგრამ დღევან-
დელმა ახალგაზრდებმა ერთ წუთში იციან
შეგვარებაც და გალყავრებაც. ვერძმინდი,
ჩემი ირაკლე ბოლოს და ბოლოს მიანი მი-
ხედვოდა, რომ მისი შესაფერისი ცოლი არ
ქავდა და ამითაა ვიმშობლებდი თავს. აღერ
თუ ვგვიან ვეღაფერი ნელდება და კვლავა.

დიდი მორუდბეღელი გოგია. ირაკლის ისე
ჩაეხებოდა, ითიქოს მაგის პარტე ქმარი არა-
ვის ჰყოლიავდეს. მუღლისი გარდასცილება
სიყვარული სხვა რამით უნდა გაიხიბოს
ქალმა. მეც ვინცა ახალგაზრდა, მაგრამ მი-
რიდების განრისხა არასოდეს დამიკარგავს.

მაგ ქალბატონის შემოსების შემდეგ ო-
ჯახიშეკბით აიცილო სახლი. სასახურდის
დავლილ ვერუნდებოდი, სახლში ისეთი
აქვანური მხედვობადა, დახეუნებას ვინ ამ-
ბობს, ხანდახან ჩამოსაკლამ ადგალას ვერ

გავოლებოდი. არადა, ამ არეულ დროში სტე-
მარი კი არა, თავი აღარ ახსოვს აღამიანს.
ირაკლემ სმას მოუხშირა, როგორ შემოძლებო-
და ვინმე გაუმსახინებულად გაეხტურებო-
ნათ. სუფრა კი უდგინოდ, თავად მოგესხენ-
ბათ, ქართულ ოჯახში არ გახლებლა. როგო-
რი ახასტანია თუ ხშირად მთვრალი შვილის
ცქერა. ერთსულ ირაკლემ ამხანაგული მოედ-
ნენ. ჩემს რძალს ვუთხარი, არ გაუმსახინ-
ვლდე და მალე წაღებო-მეთქი. ძალიან
ჯიფოთე, გამიძეო. ეს სიტყვები სიძერწე-
ვი არა, ისევე და ისევე შვილის სიყვარულმა
მაქოჭყვინა. უნდა გეახათო, ჩემს ჯიბრზე
როგორ დატრიალდა...

შენიშვნას არ კადრულობდა, მაშინვე თა-
ვის ოთახში ჩაიკეტებოდა. ნუთუ არა მავს
უფლება ამბულა ქალმა რაღაც შეუწერორო
და განსჯო. დილდან საღამომდე ერთ
სიტყვას არ გამიძებულა ჩემთვის. თავის მე-
გობრებთან საათობით შუუძლია ილანარკოს.
ჩვენთან კი საერთო ცივი პოულობდა და რომ
კითხოთი, მე ვარ ეგონა და უკარება.

ოჯახში ქალის საქმეც ჩემი გასაკეთე-
ბელია და კაცისაც. ჩემი ქმარი დილით რომ
წავა სამსახურში, შინ გვიან ბრუნდება. ირაკ-
ლის კი, ენაცვალს ვეღა, არაფერი არ გა-
მიხდის ხელიდან. ოღონდ ეგ იყოთ კარგად
და არაფერი მინდა მაგისი ვაკეთებულ.

ჩემი რძალი ახალშოფინილი რომ იყო,
კახა ვარქვე: ერთხელც არ ჩაეცვამს, რო-
გორც ჩანს, დამიწუნა, მოთხოვე. დამიბრუ-
ნე-მეთქი. თქვენ კი ის ვითხრათ, ამრეშუმის
კახას ზამთარში როგორ ჩაეციკადიო. სამა-
ციეროდ ჭკუა ვისხვავდა. მეორეჯერი აფა-
რეფერი მიჩაქვდა. წელაზე ფეხს ვიღებე,
ოჯახი რომ ვარჩინო, არაფერი მოაკლდეს და
თურმე თანხმარი კატებს უნდა შევიღო... ხა-
და მამს იმდენი საშუალება, ან რომც მშო-
დნეს, რა ვადლებული ვარ ჩაეცვა და დავაზუ-
რო, ჩემი ირაკლე ხელგახება, სიგარეტის
ფულსაც მე მოხოვს და ცოლის „კაპრიზებს“
გამო ყანადად ხომ არ გავარდებოდა. არ
იციოდა ჩემი შვილი მლითონარი რომ არ
იყო? რას მოვეცებო. იქნება მეც მინდოდ
რძალი შეუღლებელი ოჯახიდან მომეყვანა?
ხელბეღელი არც ჩემ ვართ, მაგრამ ცოტა
შტეტი ვის აწვენე?

ბავშვს ხელს არ კიდებდით, თქვენ გვართ უს? როგორ ფიქრობთ, შვილიშვილს ვურადებებს არ მივაქცევდით? მაგრამ საქმეს ვერ აუღვივებ, და რა ვქნა. დავეყარო საქმე და ბავშვს ვეტირებო? ზოგიერთი ქალი ხამ-ოთხ და უფრო მეტ შვილს უყვლის, რა ღიძი ეძირობა ერთ ბავშვს თუ ზრდი? სხვათა შორის, ირაკლი ისე გაგზავნა, არავინ დამხმარებია.

სამაგიეროდ ქმარი გაიხადა მოსამსახურედ. ჩემი ირაკლი ისეთი მორიდებული და ხაირიანია, გაგაკვირვებდა. ვეწვლაფერში ესმარებოდა, ლამის იყო ბავშვის საფენებზე გაბრუნება. მე ერთხელ პურსეცე ექვსი კაპონაზე. მე ერთხელ მიკვდივოდა ღიძის შვიდ საათზე რძის საყიდლად რომ მიდიოდა.

ჩემი წინათგონობა ძალიერ ვაძაროვდა. ხშირად ჩხუბობდნენ, ირაკლის მე არ დავლაპარაკებებარ ხშირად და ჩემი რძალი ჩემი თანასწარბი ისე შეუბღიკინებდა უნახ, თითქოს იქ არც ვყოფილიყავი. ერთხელ ვერ მივითმინე, ვუხაყვედურე და იცით რა მიიხზა? სხვის საქმეში ნუ ერევით, ჩვენს ურიკეთრობებს ჩვენ თვითონ ვაგარკვევით.

ეს მე ვარ სხვა, თუ ჩემი შვილია სხვა? მაგას ვაპატიებენ?

ყოველი ჩხუბის შემდეგ ბავშვს ხელს დაეკიდებდა და კვირაობით გადაბარებდებოდა დედამისთან. ჩემი შვილი კი უპატრონოდ იყო მიტოვებული. გული მიკვდივოდა, ნაღვლიანს რომ ვხვდავდი. ჩემი რძალი ამბობდა. ამ ოჯახში ჩემი და ბავშვის ადვილი არ არისო. ვინ უშლიდა, გენაცვალე, ხელს რაემტო. ვეწვლაფერს თავის ჭკაუზე აკეთებდა. ვაჭრობდი ჩემი გვერდებზე არაფერში მოსწონდა. მეც არ ვეკეთებდი მის საქმეში. თავის ოთახში რაც უნდოდა, ის გაკეთებდა, მაგრამ ჩემს ოჯახში უწესრიგობას არ დავუშვებ. სარკისვით მაქვს გაპირებული მთელი სახლი. ბავშვი წყალს რომ დააქცივდა, არ რაიმეს გააფუჭებდა, ერთ სიტყვას არ ეტყვია. ვიცი, ამასაც ჩემი ნერვების მოსაშლელად აკეთებდა.

ქმარი მუდამ მოუფლელი ჰყოფდა. რამდენ-

ჯერ მინახავს ირაკლი ნუმად რომ რეცხავდა თავის პირანგს. მე რა შუაში ვარ? ცოლი ჰყოფდა და მიძებდა. თან რა არის, იციო? მინდოდა ვერანში, რა „იდელური“ მეუღლე ჰყოფდა. მე თუ გაუურეცხე, შეუკურე, საჭმელი გაუჭრათე, ცოლი რაღა საჭიროა? ის კი არა, ჩემი ქმარი მივლინებამი რომ იყო წასვლად, ზომად ხადილი არ გამოკეთებდა და ირაკლი მშვიერი დამბრუნებია. ისე მიუერებო, თითქოს კაცთმოძულე ვიყო. როგორ არა, სახეზე გეტყვობათ, რომ ამ შეთანხმებით, თქვენ გვიჩიოთ მე ჩემი შვილი სხვაზე ნაკლებად მივყავარ? მაგრამ მაშინ ასე იყო საჭირო. პირველ ხანებში ირაკლის გაბარდულ, ზედნიერ სახეს რომ ვუყურებდი, ნერვები შემეშლებოდა, როგორ ვერ გრძობოდა, თუ ვინ ჰყოფდა ვეგვრდი. დედის გული ვეწვლაფერს გრძობის და ხვდავს. ვიცოდი, ანერო თუ გვიამ მიანც დამორიდებოდნენ ერთმანეთს. მე რომ არ ჩაერეულიყავი, ეს მოქვენებით ცოლ-ქმრობა, ვინ იცის, კიდევ რამდენ ხანს გაგრძელდებოდა და შვილი ურეხად დამეჩაგრებოდა.

ჩემს რძალს ქმარი რომ ვყავებოდა, ვეწვლანარი სიმძულეს გაუძლებდა. რანარი დედამთილიც ვინდა ჰყოფდა, ოჯახს მივცე არ დანერგვდა. ოცდათხუთმეტი წელია გათხოვილი ვარ. რაც მე ამ ხნის მამბილზე გაჭირვება მინახავს, მტერს არ ვუხსურებ. ჩემი ქმრისგან იმდენი გამწარება მამსოვს, რომ არ მომეძინა, როგორ ფიქრობთ, უკეთესი იქნებოდა? ახლანდელი ვიგოების ურარკელსობას და მიუერებს, სულ იმას ვფიქრობ. რა სიმძულეს უნდა გაუძლიერ-მეთქი.

თქვენ მაინც ფიქრობთ, რომ დედამთილის მიზნებით შეიძლება დანერგო ოჯახი? გათხოვება ვართობა მკონია. მერე მხრებზე ოჯახს რომ მიუერებ რომ დააწყებდა, ადარ მოსწონი, ქვარტრულა შეყვარებული გოიონები ჰორიერე ცოლად იქცივიან და, რა გასაკვირო, რომ ცოლ-ქმრას შორის ბზარი ნდებდა, შემდეგ კი სიყვარულიც ქრება...

მართალია, არც ჩემი ბიჭი იყო შავი ოჯახის შესქამნულად, მაგრამ ჩემს მამაზე

გადავყვები. ეც კი ვინ არის, რომ გული შექცევა?

ახლა შემუღება ნერვები. საერთოდ არ უნდა შემოიშემა სახლში და მერე დინახავდა, ვინ ვინ არის და ვინ რისი ღირსია.

ირაკლი მეცოვდა. შვილზე მზე და მთავარ ამბობდის. ერთხელ სანახავად მივიდა და ჩემმა რძალმა და დედამისმა ისეთი წივილი-კვილი აუტყბეს, შორიერეკრ ისეთი ადარ გაუხვდნენ. არა, მე კი არ ვაძაროვებ, იმის თქმა მინდა მზლად, რომ მამა-შვილი ერთმანეთს მაინც არ დაკარგავს. ანერე თუ ვკიან ვეწვლაფერი გაიკრევა და ბავშვი სიმართლეს გაუტყბის.

.... მართლა არ ვიყოფია ჩემი რძალი თქვენთან? რა ვიცი, ვეწვლაფერი ისე ემთხვევა.

თუმცა, სიმართლე ვითხრობ, ვერარგობ ვერ ვაგისხენე, როლის ვაჩუქე ბრილიანტის-თვლიანი ბეჭელი...

პ.ს. „რა ვიცი, თითქოს ვეწვლაფერი ისე ემთხვევა“... კიდევ ერთხელ გაიხილა ხნიერმა მანდლონსამა და შეფიქრინებული ვაგი-და ოთახიდან. ისე წავიდა, მისი დარწმუნება ვერ შევძელით, რომ ჩვენი ყურნაღის წინა ნომრები დაბეჭდილი წერილი იგზობოთ მომხმინოთ“ სულ სხვა ოჯახის დრამას ასახავდა. მით უფრო ჩავთვალეთ საჭიროდ ამ მონოლოგის გამოქვეყნება. შემდგომში სხვა დანერგული ოჯახის მამახაც შევახვედრებთ. დააკვირდით, რამდენი საერთოა მათ გულისტკივილში, რამდენი გასათვალისწინებელი.

დავეკეთანხმებით, რომ ახალი წვერის შესვლა ოჯახში უამრავ პრობლემასთან არის დაკავშირებული.

შვირფოსო მკითხველო, გთხოვთ თქვენც გათხოვით მცირეოდენი დრო და მოვეწყოთ თქვენი მოსაზრებები. თქვენი პრობლემები, მათი გადაჭრის თქვენული ვერსია.

ერთად ვიფიქრობთ, სხვისი ტკივილი ზომ არ არსებობს. ქართული ოჯახის სატკივარი, ჩვენი საერთო სატკივარია.

მარიამ ნაპაძე

„საზოგადოებრივი“

ქალები ათი შვიდობა, ასე რომ აბიძგავს მამაკაცებს

1. ქალები ძალზე ბევრ ნასამეღლ-დასახურს ვიღვლივინ, მაშინაც კი, როცა მთელი სახლი ჭინჭებოთაა გამოჭული.
2. ქალები სხვების თანდასწრებით აკრიტიკებენ თავიანთ ბავშვს.
3. ქალები მუდამ ივჯიანებენ ბავშვანზე.
4. ქალები მეტიხმებდა ხშირად მიმართავენ დახმარებისთვის მამაკაცს, როცა კონსერვს

- ხსნიან, როცა სურათს კვიდებენ ან ნაოურას უკეთებენ, ერთი ხიტევი, მაშინაც კი, როცა თვითონაც მშვენიერად შეუძლიათ ამის გაკეთება;
5. ქალები ძირითადად გრძობობებს ან წინათგრანობებს ვაყენებოთთ აკეთებენ დახვინებს;
6. ქალებს მიანიათ, რომ მამაკაცები მათ ფიქრებს უნდა კითხულობდნენ;

7. ქალები მეტიხმებდა ხშირად ვადიან დეიტაზე;
8. ქალებს უღბათ, რომ იხინი მირად უყვარდები;
9. ქალები მზად არიან ხაკეთარი ცინელეებში დაახრონ მამაკაცი;
10. ქალები არ კარგად მამაკაცის ვადეკეთობის“ იმედს. ოკ, ეს ქალები...
ამირიკლი უშინალი
„ბლემა“

საქართველოში საქუთარ ხასლში ვარ

● მარიამ ბაბრათიონი-მუხრანელი,
ლუის ალფონსო ორტის-ბაგრატონი და ღაღა ასათიანი

— ქალბატონო მარიამ, რა სჭარბობს თქვენში — ქართული თუ უსპანური?

— მამამ შეიღებეს: მე, ბაგრატისა და გიორგის პატარაობიდანვე საქართველოს სიყვარული შთაგვიწერა. ყველაზე ახლოს მამასთან რატომღაც მე ვიყავი და ამანაც განაპირობა, ქართული ხასიათი ყველაზე მეტად რომ ჩემში გამოიკეთა. ესპანელებსა და ქართველებს ბევრი რამ აქვთ საერთო. ალბათ ამიტომაც მამამ საცხოვრებლად ესპანეთი აირჩია. აქ, საქართველოში, საკუთარ ხასლში ვარ, ყველაფერი არაჩვეულებრივად ღამაში და მშობლიურია ჩემთვის.

— რომდენი შვილი გყავთ?
— ორი. თამარი 21 წლისაა, ლუის ალფონსო — 8 წლის. მათთან ერთად ვარ ჩამოსული.

→ ქალბატონო მარიამ! თუ შეიძლება გვიამბეთ თქვენს შესახებ?

— თავდაპირველად ფეხსილოფის და დიტირატურის ფაქტორების დაკავშირებულ, შემდეგ — სტომოლოგიური ფაქტორები. მივხვდი, რომ ექიმის რეკომენდაციით ჩემი მოწოდება 21 წლისა ესპანელ დიპლომატს ხოსე ზემის ბლანკოს გავეყვით ცოლად. იგი ზემბაბეში დიპლომატიური მისიის მუსრულეებისას მოკლეს. ჩემი მცდელობა, რაიმე გამოეყო ამ შემზარავი ამბის შესახებ, უშედეგოდ დამთავრდა. ამ ქორწინებიდან მყავს ქალიშვილი თამარი.

ჩემი ახლანდელი მეუღლე ტომას ორტის უმადლესი და სწავლისა გაციანა. იგი ესპანეთში ცნობილი ფსიქიატრია, მასთან შემიძინა ვაჟი, ლუის ალფონსო.

— როგორია თქვენი ცხოვრების ჩვეულებრივი დღე?

— როგორც წესი, შვიდის ნახევარი-

ზე ვღებები. ვამზადებ საუზმეს, საუზმის შემდეგ ბავშვები — ლუის ალფონსო და ღაღა ასათიანი — კოლექციის მიმავს. ბიჭუნები თბილისში დამეგობრდნენ და ღაღა ასათიანი ჩვენთან იზრდება, იგი ლუისის ძმასავით უყვარს. ჩემი შვილი ქართულს მისი დახმარებით სწავლობს, ამით მე ძალიან ბედნიერი ვარ. შემდეგ სამსახურში მივდივარ — ჯერ ოფიციალურ, სახელმწიფო, შემდეგ კი ჩემს კერძო კლინიკაში. სახლში რვა საათისათვის ვებრუნები. ერთი სიტყვით, ჩვეულებრივად ცვტივობ.

— როგორ ფიქრობთ, გამართლებულია თუ არა მონარქია მეოცე საუკუნის ბოლოსათვის?

— მე ვთვლი, რომ დღევანდელ მონარქიას არაფერი აქვს საერთო აღრიანდელთან. მას ამჟამად უბრალოდ სიმბოლური მნიშვნელობა აქვს. ჩემთვის პიროვნება მთავარი, მონარქია იგი თუ პრეზიდენტი, რომელიც თავის ხალხს ჭირ-ვარამს გააზიარებს.

რაც შეეხება საქართველოს, ვფიქრობ აქ უფრო მნიშვნელოვანი პრობლემებია გადასაწყვეტი, ვიდრე მონარქიაზე ფიქრი.

— ქალბატონო მარიამ, თქვენ ესპანეთის მეფის ზუან კარლოსის და რუსეთის დიდი მთავრის ვლადიმერ კირილეს მე რომანოვის ნათესავი ხართ. რას გუგურობთ მათ შესახებ...
— დედამჩემი ინფანტა მერსედესი იყო. ბებია კი — მარია ტერეზა ბურბონ-ბრუნოვი გახლდათ, ზუან კარლოსის პაპის ალფონს მეცაპეტის და. აქედან გამომდინარე, ჩვენ ახლო ნათესაურ ურთიერთობაში ვართ.

მამადამჩემი ლეონიდა ბაგრატონი კი დიდი მთავრის მეუღლეა. ზუან კარლოსის ოჯახი სპორტ-

თბილისში სტუმრად გახლდათ ბაგრატონთა დინასტიის წარმომადგენელი, ირაკლი ბატონიშვილის შვილი, გიორგი და ბავრატ ბაგრატონების და — მარიამ ბაგრატონი. მკითხველს, უთუოდ დაინტერესებს სუბარა, რომელიც ესპანეთში გამგზავრების წეს შედგა მარიამ ბაგრატონისა და ჩვენს კორესპონდენტს შორის.

„მთელი სიცოცხლის მანძილზე დიდ სეფას გულით ვუტარებდი, მთავარი რამ მაკლდა. აქ ჩამოსვლისას ვიგრძენი, რომ შეუძლებელია ცხოვრება უსაქართველოდ და არა მართლ ბაგრატონებისათვის, ყველა ქართველისათვის“...

— ასე დაიწყო სუბარაი ქალბატონმა მარიამ ბაგრატონმა.

ის მოყვარულია. თვით მეფე სათხილამურო სპორტით, ცხენოსნობით, ჩივბურთით არის გატაცებული.

ვლადიმერ კირილეს მე და ლეონიდა ბაგრატონ-რომანოვა ხანდაზმულობის გამო, სპორტს ვეღარ მისდევენ. ისინი სპორტში არიან, გიორგი მინგილის ძის აღზრდით არიან დაკავებული.

— რა ინფორმაცია არსებობს ესპანეთში ჩვენს ქვეყანაზე. არიან თუ არა დაინტერესებულნი საქართველოში?

— სამწუხაროდ, საქართველოს შესახებ ცენტრიდან მეტწილად არაინფორმირებული ვარ. მთავარი მისებია, ასე ვთქვათ, „პრესკონფერენციების“ გამართვა ესპანეთის ურჩინალსტებთან, რომლებიც, სხვათა შორის, ჩემი პაციენტებიც არიან.

— რას ფიქრობთ საქართველოზე, მის მომავალზე?

— დარწმუნებული ვარ, რომ საქართველო საბოლოოდ დამოუკიდებლობას მიაღწევს.

— აბიორთ თუ არა ქართველი ენის შესწავლაზე?

— უკვე დაეწყო.

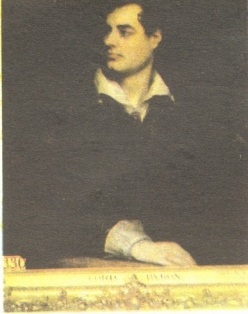
— ცხოვრებდით თუ არა საქართველოში?

— ახლო პერიოდში მიჭირს ამაზე საუბარი, რადგან ჩემს მეორე სამშობლოსთან ოჯახი, სამსახური მაკავშირებს. ახლო მომავალში ვაპირებ აქ ჩამოსვლას და სტომოლოგიური კლინიკის გახსნას. მომავალში კი გადაწყვეტილი მაქვს საუბადამოდ დავერეკე საქართველოში.

— რას უსურვებდით თქვენს თავზე?

— ჩემს სამშობლოში დაბრუნებას.

ბავშვთა ბავშვთა დღე

ზარმან, საზუსტოდ, ლინდონში ბაიბარათა სამართავრობის სივრცეში
„ბაიბონი და ლინდონში“ საკარგველად ბაიბონის საზოგადოების არა-
სივრცეში, იმ საზოგადოების სახელის თაღის სივრცეში უნდა იქნას
ბავშვთა დღეები, ქალაქის იმის მართავრობაში სივრცეში ვაჩვენებ
საბავშვთა „ბაიბონი და საკარგველი“, როგორც მხარეების დიდი ინტერესი
ბაიბონში.

ჩვენი მხარეები ქალაქის იმის და მისივე სახეების ბავშვთა რამდენიმე
შეიქმნება.

ბ სოფელი მწერლობის ბევრი კორივე
ქაჯის მგერამ ვეღა მთავანის სხო-
ბადობა ჩვენში არ შექმნილა.

რამ გამოიწვია საქართველოში ბა-
იბონის საზოგადოების შექმნა და რა
მიზნებს ეძახებოდა იგი?

— ლინდონში მსოფლიო მოქალაქე
გახლდა, იგი დიდი და მცირე ერებისათვის
თავისუფლების და სამართლიანობის დასა-
მყიდრებლად იბრძოდა. ბაიბონის სახელი
იტალიის და საბერძნეთის ეროვნულ-განმა-
თავისუფლებელ მოძრაობას უკავშირდება.
მისი სიყვარული ხომ ელდის დამოუკიდებ-
ლობას შეეწირა!

„მის, ვისაც არ უყვარს სამშობლო, არ
ძალუძს შეეყვაროს რამე“, ბაიბონის სიტყ-
ვებია. სამშობლოს დიდმა სიყვარულმა შეა-
ძლიანა მის შეეყვარებინა თელი მსოფლიო
და თავი მოეკლდ ექონ მისი ყოველი კუბის
დამცველი ფოფიოლო. ამდენად ბაიბონის
ცხოვრებითა და შემოქმედებით დაიტვირთე-
ბა ყოველი მართებული ერის საზრუნავია.
მართალია, ბაიბონის საზოგადოება საქარ-
თველოში ახლახანს შეიქმნა, მაგრამ ბაიბონი
ზედმეცივით მოქალაქე იყო ქართველ
მწერობათა და მოახრებეთა შორის გახულ
საკულებში.

მაგრამ ბაიბონის ქართველი მეთათველი ჯერ
იხვე რუსული თარგმანებით ეცნობა, რადგან
ქართულ ენაზე მისი შემოქმედების მხოლოდ
მცირე ნაწილია თარგმნილი. საქართველოს
ბაიბონის საზოგადოების მიზანია ხელი შე-
უწყნით ბაიბონის სრულ თარგმანსა და გამო-
ცეზას, აგრეთვე მისი შემოქმედების შემდგომ
შესწავლასა და მოქალაქეობას.

— ცნობილია, რომ ბაიბონი არასდროს
სწავლიდა საქართველოში. არც ნაწარმოები მიუ-
ძღვლია მითვის და რაზეც მისი შემოქმედ-
ების ანალიზმა თქვენ ნათლავსა მიეცა ბა-
იბონის საერთაშორისო სამაზოიუმზე გა-
მოსულებათი ეროვნული მოსხვენებით „ბაიბონი-
ს და საქართველო“.

ბაიბონისა და საქართველოს შორის არსე-
ბულ რომელ მართობა კავშირზე ინტეგრირ-
დეს ხეობი მეთათველი კრებობების მიყ-
რობას?

— მართალია, ბაიბონი არ სწავლიდა საქარ-
თველოს, მაგრამ სკოლისა ზეობი ქვეყანას, მისი
წარსული. იმ დროისათვის ეროვნული ლიტერ-
ატურის უკვე მოავლენის იყო აღწერილი
საქართველო, ქართველთა ბუნება და ხილ-
მაზე ამიტომაც 21 წლის ბაიბონი ვეგამეს
სხვა ქვეყნებთან ერთად საქართველოს მონა-

ქალბატონი ინესა სტუმოვად ჯონ მთავის კაბინეტში

ხულებს და წვენი მხარეს „სილამაზის მო-
ბილურ მხარე“ მოიხსენებს.

კითვალისწინებს რა ზეინთვის საგვარული
ფურხალის „საქართველოს ქალის“ ხასიათს,
მინდა მეთათველის უნარდლება ბაიბონის კა-
ლმით დახატულ ქართველ ქალებს მივაყრდნობ.

— ბაიბონი იყო კატინა, — ამბობს ბაიბონი.
ის და ასე აღწერს მის გარეგნობას — თუირი
სახე, კარისფერი დაწვები, დიდონი ცის-
ფერი თვალები, ლამაზი მკაღვები და ხელე-
ბი. მისი მატარა ტერფები კმაღლივით ეხები-
დნენ დედამწიქს. ჩანს, პოეტს კარგად მოეხ-
სენებოდა ზეადონი იმ ქართველი ქალებისა,
სამშობლოს გარეთ რომ მიგრეგებოდნენ. ტყვე-
ობის მსხვერპლია „ღონ ევანგნი“ აღწერილი
კატინა, რომელსაც მეთათველი მარამხანაში
გამომწვევადეს ზეადეს. ტყვეობის მსხვერ-
პლია, აგრეთვე, მის გვერდით მყოფი მთავრ
ქართველი ქალი, სახელად დღეუ, რომელსაც
პოეტი მშინარე ეწეხათა ადარებს და ასე აღ-
წერს მის გარეგნობას: „იგი მოხევენება და
აკარგებინება ვეღას, ვინც მისი ხასის კანის
გამწირვალმას, ბერძნულ შულისა და თითქოს
და ფილისის მიერ გამომგრწელ ხასის ნაკ-
ვებებს იბილავდა. მისი ხასიათი მათის დღე-
სავით შემამარავდ ეფიებოდა შენს სულს,
მისი ხახვერად მთვემარე თვალები ხისახით

აბრბობდნენ მთვევლს. იგი თავმალბობის
მიერ მამბრბობის გამოვლად და მტრე
სიყვარულით გაიცეხებულ ქსადიქმას მო-
ვაფიქრებდათ“.

ბაიბონის ქართველი ქალის გარეგნობას ი-
ლამაზის კრიტიკულად იყენებს. „ეს იბეუი
ლამაზი იყო, — ამბობს პოეტი, რომ თვით
ქართველ ქალებს ეს შეადრბობოდა, რაც
ანასტორადა ახალხელი რუსულ თარგმანებში“.

პოეტის იდეათა მელს რომელსაც იგი
მთელი ცხოვრების მანძილზე ეწეხავდოდა.
„მე ვეღა უნდა შემზღვევლია. ზეინთვის მე-
ღა იყო საჭირო, რადგან ვეღვლობას იფიქ-
რებოდა“, — დასცდვია ბაიბონის კრახელად
იქნება და მისწერს მეგობარს მეღა კითვალს.
ეს გახლდათ უნებლო ვეწვეული ქალი მარ-
გარით კონი. აი, როგორ აღწერის მის პოეტი
როგორც მთავრ, თვით ძალად, თვით
არც წლობს ამორბალის ბაღობისა და შე-
დეს ხასიათის. ხატვლი რომ გავეწვლიდა
შეა გულში ხატვში. ვინც ვეწველი ვეწ
ჩამეკის ვეწში. თუ ვაწვეხებია?“ მაგრამ რო-
გორც ჩანს, მხატვრებმა იდეალ ვერ ფარავდა.
და არც ეს გახდა აღმონდნ მუდმივი. შე-
მონახული მარგარიტა კონის პორტრეტი,
რომელიც ბაიბონის თხოვნი იტალიელ
მხატვარს ჯორჯ მარლოუს შეუსრულებია.

ქართული ქალები

ბაირონი უცხოურ ქართველ ქალები

ინგლისელი მხატვრები არც კატინკასა და დედუს ფრაგმენტული სახეების მიმართ დარწმუნად გულგრილი. კატინკას პორტრეტი ბოსტოკს ეკუთვნის, დედუსი — მილოუსს. ქართველი ქაღის ეს ორის უხე კი, უღვაია, ქართველ მხატვარს ელის.

— თუ თუ არა სახელე ეს მასლა სიმბოლურად სიმწიფლეუთაფის. იცოდნენ თუ არა რაოდ სპეციალისტებმა ბაირონის, საქართველოსთან დამოკიდებულების შესახებ?

— მოკლედ რომ გითხრა, კროკეტების და საერთოდ უცხოელის თვალში მატარა საქართველო, ნელ-ნელა, მაგრამ საფუძვლიანად იძიებოდა დიდი რუსეთის ცნებებში. სიმბოლურად ამერიკელი პროფესორი, ქალბატონი ქეთინ ქარბენკერი კითხულობდა მოხსენებას თუმაზე „ბაირონის პარამხანისეული სიმღერები“, რაც პარამხანში წარმოღვენილი პერსონაჟების ანალიზსაც გულისხმობდა. ანალიზის დროს პროფესორმა დედუს პერსონაჟიც მოიხველია. კეთიხე, ხომ არ გიცდით ამ პერსონაჟის ერთგულების აღგენა — შეთუ, რაჯან ბაირონი პირდაპირ არ მითითებებს დედუს ქართველობაზე, არამედ მოგვიანებით მოგვიანდება ამაზე. მომხსენებელი დაფიქრდა და მიასხუხა: „მე შეიონ, დედუს რუსი უნდა იყოს“. ახეთი პასხუხი არაა შემთხვევითი უხუსტობა, რომელიც შეცნიერის უეუარადობისა შეიძლება შეავსებო. პირიქით, ჩემი აზრით დავიკრებულმა მკვლევარმა უღვაილ მიავლია იმ სტრქიონს, საღვად აღნიშნულია, რომ დედუს ქართველია, მაგრამ სათანადო თამამდროვე ენციკლოპედიურ ლიტერატურაში იქართველია“ და „საქართველოს“ გასწვრივ მას უთუოდ დახვდებოდა ინფორმაცია იმის შესახებ, რომ ეს კეთიხე არის სამტოია კავშირის ნაწილი, რამდე ეს პერსონაჟი მკვლევარის ცნობიერებაში რუს ქალად დაფიქსირა.

ბაირონსა და საქართველოს შორის არსებული სულიერი კავშირების გამოვლენამ გასაბა და დღატიკაში სიმბოლურად. რაც პირველ ყოვლისა გამოიხატა მათ გაღაწვეტილებით, ერთ-ერთი უახლოესი სიმბოლურად ჩატარდეს საქართველოში, კერძოდ, ჩვენს უნივერსიტეტში და საძუმაო პროგრამა განისაზღვროს როგორც „ბაირონის საქართველო“.

„მე აღბოა ვერ დავუციდი სიმბოლურის ჩატარების თარიღს და უფრო ადრე გეუწვევით საქართველოში“ — მიიხრა ბაირონის საერთაშორისო საზოგადოების საპატიო დირექტორმა ქალბატონმა ელმა დეინჯერფილდმა, რომლის დავალები ბაირონის საზოგადოების საქმიანობაში განუზღვრეულად დღია.

— იქნენ ორიოდ სიტყვით გვიამბოთ ჩვენს მომავალ სტუმარზე?

— ქალბატონ ელმა სახელთან დავკვირებულა საზოგადოების საქმიანობა ამ ბოლოს იცი წლის მამილზე. იგი ვატყვით იკვლევს ბაირონის შემოქმედებას. საკუთარი სახის დიდი ნაწილი მან დაუთმო საზოგადოებას თვისისათვის, და ახლა მისი სახლი ლონდონის ცენტრში „ბაირონის სახლად“ არის ცნობილი. მისი თაოსნობით მოხერხდა მოსვლის სხვადასხვა ქვეყნებში ბაირონის საზოგადოებათა გაერთიანება საქართორის საზოგადოებად. დაწესებულია სხვა დეინჯერფილდის ყოველწლიური ფონდის პრობა ბაირონის შესახებ საუკეთესო გამოკვლევისათვის. ქანი ელმა პრაქტიკულად არის ყოველი დიდი თუ მატარა ღონისძიების ინიციატორი და ორგანიზატორი. გადმოს ბაირონისადმი მიძღვნილი ილუსტრირებული სამეცნიერო

ურნალი. ქანი ელმა ამ ურნალის სარდაქციო კოლგეის წევრია.

საქართველოს ბაირონის საზოგადოების სახელთი ქ-ონ ელმა და ბაირონის საზოგადოებას საჩუქრად გადაეცეც ქართულ მკვლევრად იმ საძუელი „ეკვიზისტაციონანი“, ვენერა ურუმისეული თარგმანი.

— ბაირონის მსოფლიო საზოგადოებას აღბათ არა ერთი ცნობილი პიროვნება უღვას სათავეში. რომელს შეხვდით სიმბოლურის მუშაობის დროს?

— პირველ რიგში თავს მოვალედ ვგრძობ დავახსენებ თვით ლორდი ბაირონი, დიდი ინგლისელი პოეტის ჯორჯ გორდონ ბაირონის — როგორც ლორდის ტიტულის შემცვერე. ჯორჯ ბაირონმა ლორდის ტიტული აპის მძისაგან მიიღო შემეკიდრებით და ამგვარად იგი გახდა VI ლორდ ბაირონი. რომან ბაირონი ამ ტიტულის მემკვიდრე შემეკიდრეა და დღეს იგი ბრიტანეთის ბაირონის საზოგადოების პრეზიდენტია. რომან ბაირონი არ არის ჯორჯ ბაირონის შთამომავალი, რადგან პოეტს ჰყავდა ერთადერთი ქალიშვილი ავად ბაირონი, შემდგომში ცნობილი მათემატიკოსი, რომელიც გრავი ლუელსის მისხიოვდა და ამდენად მამის გვარს ვერ გაავრძელებდა. მისი პირდაპირი შთამომავალია ლორდი ლიტონი, რომელიც დღეს ნიუსტელის ბაირონის საზოგადოებას ხელმძღვანელობს (ნიუსტელი ბაირონის საგვარეულო მამულია გახლდათ). ბაირონის საერთაშორისო საზოგადოების პრეზიდენტია ავრატუც ცნობილი ბრიტანელი მწერალი და საზოგადო მოღვაწე ელიამ სენტ კლერი. მე მქონდა პატივი ვაეცინობოდი მის უნიკალურ ბიბლიოთეკას. შეხვდი ცნობილ მწერალ ქალბატონ ან ფლიმინგსა და შევან ბოიასს, რომლებსაც ეკუთვნის არაერთი გამოკვლევა ბაირონის ცხოვრებისა და შემოქმედების ირგვლივ.

ქალბატონი ანა ფლემინგი განსაკუთრებით დაინტერესება საქართველოში.

ქან ანასთან მოწვეული იყო ცნობილი ინგლისელი მხატვარი კოლენ რეკსოლანი. ჩვენ ერთად ვაგეგმავდით ცნობილ ინგლისელ გამოშვემელთან და ლიტერატორთან ბატონ ჯეონ ეიონთან — ჯორჯ გორდონ ბაირონის მემგობრისა და გამოშვემლის ჯონ მარე II-ის შთამომავალთან.

მოშიზილა ჩემი ბრიტანელი მანსინილგების კვილოშობილდამ. სითბომ, იუმორამ... მათ მიერ ჩემთვის საჩუქრად გამოშვემული წიგნები საუკუნისხმო ატეროგრაფებით საქართველოს ბაირონის საზოგადოების ფონდს დაამშვენებენ.

— ასე რომ, თქვენი ვიზიტი ინგლისში ფრად ჩაყოფიერი ყოვლია. მიინდა პირისა ჩამოვართავი, რომ ერთ-ერთი უახლოესი ნიშნები გვიამბოთ ინგლისური ოჯახის, ინგლისელი დიასპორისის ყოფიზე, რომელთაზე თქვენ რამდენიმე დღე დავაქეთ.

— ჩამოვინებთ. იქ მარულაყ ბეკერი რამ არის სიმბოლისი საუკრავდები.

ესაუბრა ნატარჩიჰ მგებლემ

ცინტია ჰინდუს სმა

ეროვნული
არქივი

რ

ოცა წერენ მავალა ქასრაშვილზე, მის პირველ დირსებებს ყოველთვის ხაზგასმით აღნიშნავენ, თუნდაც ასე: „რომ იყო კარგი მომღერალი, ცოტაა ჭკუნდეს ზმა, საჭირთა სულის სიწმინდე, პატიოსნება და ასეთია მავალა ქასრაშვილი“, — ბოინის პიკაროესკი.

მავალა ქასრაშვილი დიდი თეატრის სახელოვანი მომღერალია, საერთაშორისო კონკურსების ლაურეატი, საბჭოთა კავშირის სახალხო არტისტი... წლის უმეტეს დროს მსოფლიოს უპირველეს საპრო სცენებზე გამოდის და მუსიკალური საზოგადოება მისით მოკლადებულა.

ძალზე ფართოა მავალა ქასრაშვილის რეპერტუარი: ვერდის „აიდა“, „ბალ-მასკარადი“, „ოტელო“, „ტრუბადური“, „რეკვიემი“, მოცარტის „ღონ-ჟუნი“, „ფიგაროს ქორწინება“, ჩაიკოვსკის — „პიკის ქალი“, „ორკლანეთი ძაღვლი“, „იოლანდა“, რიმსკი-კორსაკოვის — „მლადა“, ჰუნიის — „ტოსკა“, მასკანის — „სოფლის პატიოსნება“, პროკოფიევის — „იმი და მშვიდობა“, „ოამაში“, მოსტაკოვიჩის — „კატრინა იზმაილოვა“...

და კვლავ ახალი როლები... მოსკოვში ფოფისის ლამის ყოველდღე ეურეკავი ქალბატონ მავალას და შეხვედრას ეთხოვო. გაციებული იყო, ექიმებს მისთვის დიდხანს საუბარი აეკრძალათ, რამდენიმე კონკრეტულ ვაკცინა, მაგრამ „ტოსკაში“ მანვე ვაქცინა და მხოლოდ ამის შერე მიმიწვია სახლში.

შეკონსილდო, დიდხანს არ უნდა გვეხაზურა, მაგნა... ისეთი თბილი და დიმილიანი იყო მასინმელი... რბილი, ოქროსფერი შუქით განათებული ბინა — ისეთი მუდრო და თანაც ისეთი გემრიელი ჩაი მივირთეთო, რომ ჩვენი პირბა თავისთავად დიდრავა და ამის გამო უხერხულობა სულაც არ მიგრძენია.

ჩემი პირველი შეკითხვა ძალიან ჩვეულებრივი იყო: როგორ დაიწყო მავალა ქასრაშვილის შემოქმედებითი ცხოვრება?

— ამ, ეს რამდენჯერ დაწერეს, — ხელი ჩაიჭინა მასინმელმა.

— მაგრამ საქართველოში არცთუ სწირად. ძალზე მოკლედ და უბრალოდ შიამში, შევეცადე მასზე გაგონილი და წაკითხულიად შემეგობო ნაამბობი.

ქუთაისში დიდბადა და გაიზარდა... მერე მასზე რეცხუნტები გაკვირვებით დაწერეს:

„როგორ ახერხებს ეს უბრალო, პერიფერიიდან ჩამოსული ქალიშვილი სცენაზე ასე გრაციოზულად, ასე დახვეწილი, არისტოკრატიული მანერებით გამოხვება, საიდან ასეთი არტიზტულობა?“ აღბათ ასე არ დაწერდნენ, რომ სცოვონდათ, ქუთაისელები არტიზტულ მიხედვნილობაში ტოლს რომ არავის უღებენ.

— 12 წლისა უკვე დიდი ქალივით ვმღეროდი. 13 წლისამ ქუთაისის მუსიკალურ სასწავლებელში დავიწვევ სწავლა, ვოკალურ განყოფილებაზე.

წარმატებით დაამთავრა მუსიკალური სასწავლებელი, მერე — თბილისის კონსერვატორია... მინაწილეობა კონკურსებში, პირველი გამარჯვებები და მოულოდნელი სიხარული — დიდ თეატრში მიიწვიეს მავალა ქასრაშვილი.

არ ჩატარებულა მამინდელ ქუთაისში უმავალოდ არცერთი ღონისძიება, ბევრს მღეროდა. ასეთმა დატვირთვამ ძალზე იმოქმედა ბავშვზე და ლამის ოთხი წლით დაკარგა ზმა. მერე დიდი წვალბა დასჭირდა მის აღსადგენად...

— მამინ დიდ თეატრში ორი სოპრანო ბრწყინავდა. გალინა ვიშნევსკია და თამარა მილასკინა. მეც ზომ სოპრანო ვარ... იციო, როცა გაიგებენ, რომ დიდ თეატრში ამდენი წელია გუშაობ. უკვირო: მერედა ხსნაიოთ არ შეეცვალათ? აქ იმდენი წინააღმდეგობა, იმდენი ხელისშეშლა, რომ ადვილია გაუხეშება. არ მინდა თავის ქებაში ჩამომართვათ, ახალგაზრდა მიმდერლებთან ძალიან კარგ დამოკიდებულებაში ვარ, ის, რაც თავად ვიწვნიე, არ მინდა, მათაც უხეშებო. უურადლებს დიდი მნიშვნელობა აქვს. დღესაც მასხვებს ვეველა, ვინც კი მზარში ამომდელია.

ერთ ამბავს გეტყვიო:

ირინე ბიკოლოვას არამეც და არამეც არ იღვნიენ თეატრში. მე დავეხმარე: არადა, პრწინებულე სოპრანოა. მამ ასე, მეც სოპრანო ვარ, წამევაბი სოლისტი, თითქოს ხანშია, რომ მაჯობოს, მაგრამ მე არ გუშენია. მომღერლის ნიჭი ნიჭიერ პარტიზირის გვერდით უფრო გაიბრწყინებს. ახლა ირინე სოლისტია, დიდი წარმატებები აქვს. ვეველა აღტაცებულია მისით, დააიწყებდა, ერთ დღოს ხელს რომ უშლიდნენ...

დიდი თეატრის სცენაზე მავალას პირველი სერიოზული როლი იყო გრაფინია ალმაიევა „ფიგაროს ქორწინების“... მან დიდი გამარჯვება მოუტანა, ვარს ესეველ-

Makwala Kasraschwili
AIDA
Arena di Verona 1985

ნენ, აქებდნენ. არ დაბნეულა, არც გაყოფი-
ნებულა. კვლავ მთელი მინდობებით მუ-
შაობდა, ხვეწდა პარტიების და მაინც უკა-
რისობის განზობა ჰქონდა.

შერე მიტაცარს როლი „კარნაში“... ამ
პარტიას დღეცა ხვეწს, თუშცაღა ამდენი
წელი გავიდა.

ბედნიერება იყო რეჟისორ ბორის პოკ-
როუხისთან შეხვედრა, რომ იტყვიან, ერთ-
მანეთი იმეფენ: რეჟისორმა მომღერალი —
ღირნული სირანო ტატანას როლისთვის,
ტოსკისთვის, ნატაშასთვის... მომღერალმა —
რეჟისორი, ვისგანაც ბევრი რამ უნდა ესწავ-
ლა.

მსახიობის გამარჯვება, როცა თავის ას-
აკზე ბევრად ახალგაზრდას ოამშობს და
ეს მამურებისათვის შეუმწნეველია. აი, რას
წერს იური ნავიბინი: „მეცვალა ამას ქალუ-
რი გამოცდილებით ახერხებს, ბავშური
გულწრფელობით, ქალწულური სინატიფით,
გრიციოული ვესტებით — მოხახხამის ლა-
მზად მოვლენა იქნება ეს თუ ბეწვის ველ-
ზე კობტად შემოვლენა. უფურბე და გჯე-
რა, რომ ეს ტოსკა, ტატანაა, დგხდმო-
ნაა“.

ძალიან უფვარს თავისი კოლეგების კონ-
ცერტებზე დასწრება.

— კვლევ იზრახოცოვა შეუბნება, მიეყვარს,
ჩემს კონცერტებს რომ ესწრებით. მას რო-
ცა ვუწოდებ, მაკონცერტება, მომღერალი რომ
ყარ. ეცვლება ეს აღტაცება სახეზე მანუ-
რია და მას ეს მოსწონს.

— თვითონ თუ ესწრება თქვენს კონცერ-
ტებს?

— არა, თვითონ არა, — ჩემად ვლიძება, —
სულ ახლახანს ზალცბურგში რომ ვიყავი
გასტროლუმზე, სანტ-პეტერბურგის საოპე-
რო თეატრის სოლისტი გავიცანი — ოლგა
ბოროდინა, შესანიშნავი მეტო-სოპრანო,
პირველად რეპეტიციაზე რომ მოვიდა, ისე-
თი გამობედა ჰქონდა, ვიფიქრებ, თავში
აქვს აგარდნილი — მეთქი, რაც ძალიან არ
მიეყვარს. თურმე ახლოსმხედველი ყოფი-
ლა და ასე იმიტირებ იფურებოდა. ძალიან დავ-
მგობრდით, სწორად მან შიოხა, დიდ თვა-
ტრში როგორ შეგებლით ასეთად დარჩე-
ნილიყავით... ნეტარებით ვუსმენდრ მის ყო-
ველ გამოსვლას. ასე შეიზია, შიხი სადარი
მეტო-სოპრანოს მხოფილოს არა მკავს...

— თქვენ ალბათ ფიქრობთ, რა რბილი, რა
დამფილი ზახაიათი ჰქონიათ. რომ იცოდეთ,
როგორი ჯიუტი ვარ, ასეთი რომ არ ვყოფი-
ლიყავი, ახლა ის არ ვიქნებოდი, რაცა
ვარ. რამდენჯერ ხელს მიშლიდნენ, მარტო
სახვედრავათ წაესკლას რამდენი ზღაფორით
უნდადა. ამ ბიუროკრატიულ წინააღმდეგო-
ბებს ყოველთვის შეუპოვრად ვხვდებოდი.

იური ორფენივი მასზე წერდა (მეცვალა
ძამინ ახალი ჩამოსული იყო მოსკოვში):
„საოცარია, როგორ უძებდა ასეთ რეჟიმს
დალით — შმის გარჯიში, დღისით კონცერტ-
მეისტერთან მეცდილობა, შერე — ბიბლიო-
თეკა, ხელამის აუცილებლად ხაქქტაკზე
დასწრება — თითოეულ მუსიკალურ ფრაზას,

თითოეულ ბერას გაუმოღინედ აკოსტრომუ-
ლებდა“...

წლის უმეტეს დროს საზღვარგარეთის
საუკეთესო სცენებზე გამოდის მავალა ქა-
ს-რამვილი, საუკეთესო ორკესტრთან ერ-
თად — პეტერბურგის, მონრეალის, ბალტი-
მორსკის, ამსტერდამის, ბი-ბი-სის ორკესტ-
რებით.

მთელი წელი წინახწარ აქვს დაგეგმილი.
ინვარში თვზახვერით ვაშინტრონის საო-
პერო თეატრში მიწვეული, ზაფა დადგმე-
ბა მასკანის „სოფლის პატიოსნა“ (მარწმ
ამერიკის ორ საუკეთესო — სიეტლის და
მაუსეტონის თეატრებში გახსნა სეზონი და ამან
ისეთი დიდი მოპულარობა მიუტახა, რომ
კვლავ მიიწვიეს), მარტში — იაპონიაში
ტოსკას იმდერებს, ზაფხულში კვლავ ამე-
რიკაში — მონრეალისა და სიეტლის ხანტაკებს
მუსიკალურ ფესტივალში...

— ხექტემბერში „ვარშავის შემოღამის“
ფესტივალის გახსნაში მონაწილეობი მონა-
წილეობას. შეფასრულე მოსტაკოვისი XIV
სიმფონია. დირიგორობდა მსოფლიოში
ცნობილი ქშიშტვე ჰენდვარცია.

უკვე 25 წელია მავალა ქასრამვილი
მოსკოვში ცხოვრობს. დიდი თეატრის ერთ-
ერთი უპირველესი სოლისტი ახლა შემო-
ქმედებთად უფრო თავისუფლია — ადარ
არის მიჯაჭვული „გოსკონცერტზე“, უკვე
თავისი სურვილით დებს ზელმკერტლებებს,
შემოსავალსაც ცოტას უქვითავენ.

ახლა ახალ რეპერტუარს ამზადებს, ძა-
ლიან დაკავებულია, თუმცა როდის არ იყო
დაკავებული.

— არ იღლებით?
— არა, ყოჩაღი გოგო ვარ.

ზალცბურგში „შერსდვსი“ შეიძინა და
თვითთნვე ჩამოვიყვანა მოსკოვში.

— თანც საათში 200 კმ სიჩქარით მოვ-
დილი, — გულიანად გავიცანი, — ძალიან
კი ვუფროსილდები ჩემს ახალ მანქანას,
შეშინია. ადრინდელივით არ გამოძირკუნ...
— ქალბატონი მავალა, საქართველო არც
თუ განხიბვრებულა თქვენი გასტროლე-
ბით, როდის გეუწვევით და საერთოდ რო-
დის ამირებთ დაბრუნებას საშობლობა?

— საქართველოში დაბრუნებაზე ვერაფრო-
ბით ვერაფერს ვიტყვი, სავაგტროლოდ
კი — რა თქმა უნდა, მე და ზაფა სიტ-
კილაჯა ქუთაისში კვლავ ვაპირებთ უკა-
ლისტების საერთაშორისო ფესტივალის ჩა-
ტარებას. წლეულს კი შევეშალა ხელ...
ვიმედოვნებ, საქართველოში უკეთესი მღეო-
მარეობა იქნება და სურვილსაც წინ რა
დაუდგება.

ისე კი, რალა დავიმადლოთ, ძალიან ვენ-
რევილდობ, ასეთი დამბულობა რომ არის ჩემს
სამშობლოში. ვლიცულობ, რომ ძალე
ვიფით თავისუფლები და უკეთესები,
ბევრად უკეთესები, ვიდრე ვართ.

ვევალ უკემპირიტი ქართველის სურვილსაც
ეს არის, ქალბატონი მავალა!

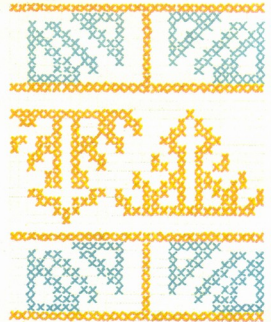
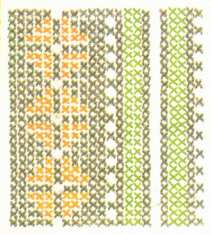
სევესურული წინაა

„მის ევროპა—91“

ევროპის კონტინენტის უღამაზესი ქალიშვილი კატერინა მიხალოპალოსი სტუდენტია. მომავალი დიზაინერი. ის ლიანპალისფერია, იწონის 50 კგ-ს, მისი სიმაღლე 173 სმ-ია. მკერდის შემოწერილობა — 92 სმ. წელის — 68 სმ, თეძოს — 90 სმ.

ესა ქალის იდეალური ფიგურის ზომები, სილამაზის განმსაზღვრელი კლასიკური მონაცემებით. კატერინა მიხალოპალოსი „პირველი მისია ევროპაში“, რომელმაც საკონტინენტაშორის სილამაზის კონკურში გაიმარჯვა.

სევესურული იუმორი

ერთ მანდილოსანს სოციოლოგიური გამოკვლევის დროს ჰკითხეს:
- ხშირად გქონიათ შეუღლისაგან განსხვავებული აზრები?
მანდილოსანმა ენერგიულად უპასუხა:
- არასოდეს! ორივე ყოველთვის ჩემს აზრზე ევლავართ.

X

- ჩემი ქმარი სიტყვის პატრონია, —უთხრა ლიტამ თავის მეგობარს, — ქორწინების წინ სამოთხეს დამპირდა და ამისრულა კიღაც — ახლა მე ჩასაცემული არაფერი მაქვს.

X

ახლადაკორწინებულმა კლარა ეუბნება თავის საუკეთესო მეგობარს:
- კაცმა რომ თქვას, ბავშვი კი გვიინდოდა გავოლებოდა, მაგრამ მერე გაღამეწვივებთ ატობაჩანა შეგვიძინა, ის უფრო ძალე იყენება.

X

მეგობარი ეკითხება ღირას:
- ძმლოის გამოცდები კარგად ჩააბარე?
- რა ვიცი. გამოძღვლი გერაც გონს ვერ მოხულა.

ორი კვირაც არ იყო გასული დაქორწინებულან, რომ ქრისტინა ადვოკატთან მივიდა და შესჩივლა:

- ჩემმა ქმარმა ვერაფერი გამოიკ. ადვოკატმა უპასუხა:
- ამიტომაც უცხოელს არ უნდა გაყოლოდი ცოლად.

X

მანუელა ოხრავს:
- მამაკაცებთან პედი არ მწყალობს. სილია ამშვიდებს —მეც მაგ ღღუმი ვარ. ყოველთვის, როცა მინდა სივარულით გავწვე მამაკაცს, ირკვევა, ფული არა აქვს.

X

კატრინა თავის მეგობარ ქალს შესჩივლა:
- ჩემი ქმარი მატყუებს. გუშინ დავინახე, როგორ შევიდა კინოთეატრში ვიღაც ქალთან ერთად.

მეგობარმა ჰკითხა:
- მერეა, შენც რატომ არ შეხვედი კინოში, იქნებ დაგვლინა, ვინ იყო ის ოხერი ქალი?
- ეგ საქმე არ გამოვიღოდა, ჩემს საყვარელს ას ფილმი ნანახი ჰქონდა.

X

ზოზოპრკში, სილოს ვოლივრთან მყოფი პატარა გოგონა ეკითხება დეიდას:
- დეიდა თილდე, როგორ იხადებიან სხილოს შულები? ოღონდ არ მოთხრათ ახლა, რომ იხინი წეროებს მოჰყავთ!

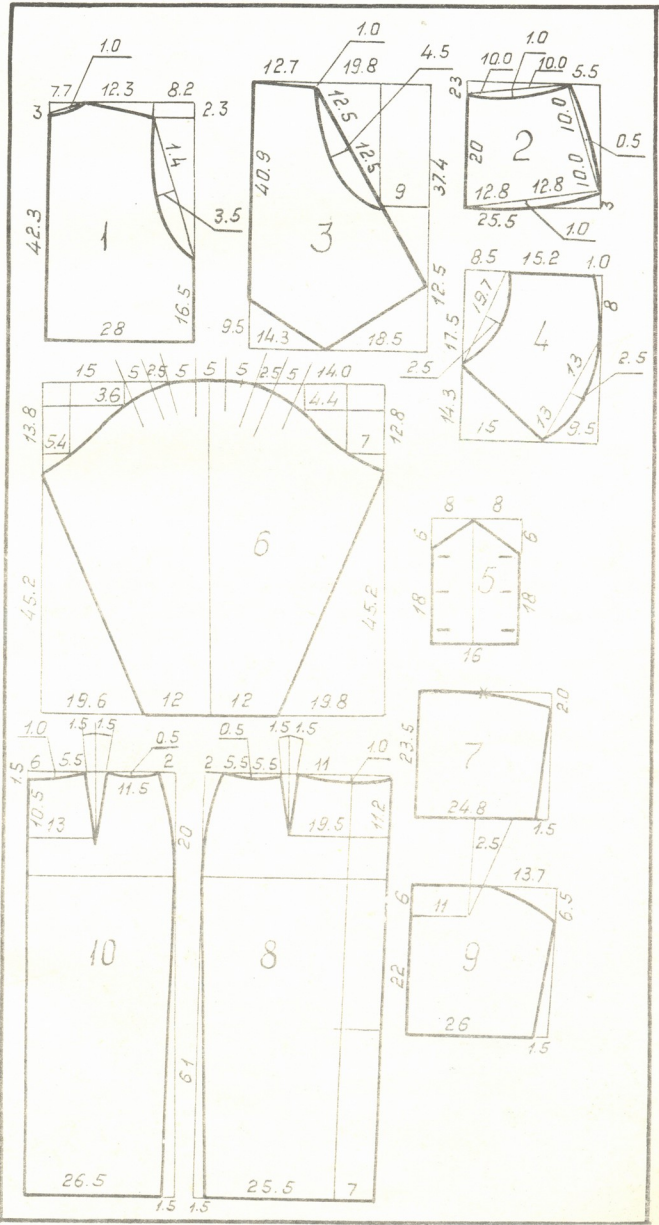
გერმანულიდან თარგმნა
ვახტანგ კუპრავაძე

სევესურული წინა იქსოვება ორნამენტებით, რომლებიც სხვადასხვაფერის ძაფებით სრულდება. იხვევ, როგორც შიბიანი ქსოვისას, სევესურული წინდის ქსოვის დროსაც ნიმუში (ნახატი ან ნაქსოვი) უნდა გვღლი წინ. იგი ზეპირად არ იქსოვება. ქსოვის ტექნიკა მარტივია. ორ სხვადასხვა ფერის ძაფს ერთად იხვევთ მარცხენა ხელის საჩვენებელ თითზე და ერთობანეთის მონაცვლეობით ქსოვთ სულ წაღმა თვლებით. საშუალო ძაფების კალაჯარეღინება ნაქსოვის უკან, უკუღმა პირზე ხდება. ქსოვა იძლევა თრული არ არის, რამდენადაც შრომატეაღია და გულისხმობს, დავკვირვებთ საქსოვი. მსგავსი ორნამენტებით წინდების გარდა სხვადასხვა ჩასაცემელი იქსოვება: სიკრებები, პულავერები, განსაკუთრებით საბავშვო ტანსაცმელი.

ევროპაში ამ სახის ქსოვას ეკარდულს უწოდებენ. მოძაველში ჩვენი ეკარდული ქსოვის ნიმუშებსაც შემოთავაზებთ.

ლაბატკრა თეთრასული

მოუნთ? თვითონ შეიკრეთ!

1 კომპლექტი 170-96-104

კოფია

ქსოვილის ხარვეი 28 40 სმ
ქსოვილის სივანე 1 მ 09 სმ

სარაფანი

ქსოვილის ხარვეი 1 მ 70 სმ
ქსოვილის სივანე 1 მ

კოფია

1. ზურგი 1 ღერ
2. ზურგის მასკა 1 ღერ
3. კალთა 2 ღერ
4. კალთის მასკა 2 ღერ
5. კალთის გასაწყობი ღებალი 1 ღერ
6. სახელი 2 ღერ

სარაფანი

7. ზურგი 1 ღერ
 8. ქველბანის უკანა მხარე 2 ღერ
 9. კალთა 1 ღერ
 10. ქველბანის წინა მხარე 1 ღერ
- სარაფანის პრეტელი 34x3

მოდელის ავტორი

მანანა გელაშვილი

ღეილა აბესაძე-გელაშვილი

თარგი

ქოქორო

ბროკონიტი

ბოლივიური ზღაპარი

იყო და არა იყო რა, იყო ერთი ღარიბი ინდიელი ბიჭუნა. დედა ადრე მოუკვდა და მამამ აკი ღვინავიკელი მოუყვანა, რომელიც ხულ პატარა ცეცქობაზე სასტიკად სცემდა ბიჭს და საჭმელს არ აჭმევდა. პატარა ინდიელი სოფლის სანავეზე დაძვრებოდა საჭმლის ნარჩენების საძებნელად და რომ კერაფერს პოულობდა, სასაფლაოზე მიზიბოდა და ტირილით უხმობოდა დედას: დედილო, მშოი, დედილო, მშოიო.

ამბობენ, ერთ დღეს დედის ხული გამოეცხადა, პური მისცა და დაარია: — აი-დე, შეილო, ეს პური. რომ მოგმივცედა, ნახევარი შეჭამე, მეორე ნახევარი კი შეინახე. თუ მთლიანად შეჭამე, პური მხოლოდ ერთ ჯერზე გეყოფა.

ბიჭმა ნახევარი პური შეჭამა, მეორე ნახევარი კი სახლში დამალა. იხევ რომ მომეცა, გამოაღო სამალავი და გამოთვლებული პური შერჩა ხელი. ამის შემდეგ ბიჭი უზრუნველად ცხოვრობდა, რომ

მოშივდებოდა, ჯადოსნურ პურს გატეხავდა, ნახევარს შეჭამდა, პური კი იხევ მიეღვდებოდა. მაგრამ პატარა ინდიელის ბედნიერება დიდ ხანს არ გაგრძელდებოდა. ერთ დღეს ბოროტმა დედინაცვალმა პურის ჭამისას შეუსწრო ბიჭს, ჯადოსნური პური წაართვა. სცემა და უკვრია: გასწი, აქედან, შე ქურდო. ეს პური ჩემი სკვირიდანაა მოპარულიო.

ბიჭი ტირილ-ტირილით დაბრუნდა სასაფლაოზე და დედის საფლავს შესტირია: მშოიო.

იხევ გამოჩნდა დედის ხული, ბიჭს პატარა ყუთი — როკონიტო მისცა და დაამთავრა: ეს როკონიტო შენს პურს დაგაბრუნებინებო.

თოლიო სახლში დაბრუნდა და დედინაცვალს თავისი პური მოხსოვა. ბიჭის სითამამით გაოცებულმა დედინაცვალმა წყქაპას წამოავლო ხელი და ის იყო განკუთვნილი უნდა მიეცხო, რომ ბიჭმა როკონიტოს თავი ახადა და დაიძახა: ხარე-

ბო, ამოდით, ხარებო, ამოდითო. ამის თქმა იყო და, ყუთიდან უამრავი პატარა ხარი ამოხტა, რომლებმაც ბოროტი დედინაცვალი კუთხეში მიათხვეციეს და აიძულეს ბიჭისთვის პური დაბრუნებინა.

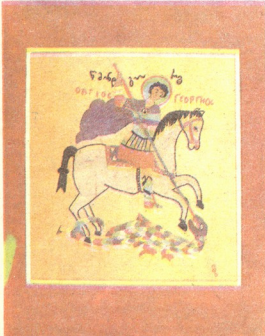
პატარა ინდიელმა გადაწყვიტა სახელი მიუეჭვება და ომში წავიდა. მისი ქვეყანა დამპყრობლებს ებრძოდა და საცაა უნდა დამარცხებულყო. თბოლი მთავარსარდალს ეახლა და ომის მოგება აღუთქვა. მთავარსარდალმა რვა ჯარისკაცი გაატარა თან. ბრძოლის ველზე ბიჭმა როკონიტო გახსნა და ხარებს უშბო. ამოცივივდნენ გახეივებული ხარები და მოწინააღმდეგეებს კუდით ქვა ახროლინეს.

გამარჯვებული ბიჭი თავის სოფელში დაბრუნდა, დაქორწინდა და ცხოვრობდა ბედნიერად, არც სახელ-საჭმელი აკლდა, არც ხალხის სიყვერულიო.

ესხანურიდან თარგუნა
თეა გვასანლიან

მატყეპვა

ნემსი, კაფი, მოთიბევა და...

ნემსი, ძაფი, ცოტა მოთიბევა, მეტი გულმოდგინება, თავისთავად ნაგულისხმედი ნიჭი და... ალბათ, ბევრისათვის მხელი დასაჯერებელი იქნება, რომ სლაიდებზე გამოსახული წმინდა გიორგის ხატი და ფიროსმანის მეთევზე... ნაქარებიბა.

ნატიფი, ფაქიზი შესრულება, გემოვნებით შერჩეული ფერები, განწყობა და რაც მთავარია, ქართული სული — ორიერთ სიტყვით ასე შეიძლება დახასიათავს ახალგაზრდა ფიზიკოსის მანანა ზედგენიძის ნამუშევრები. — ქარგვა ჩემთვის არავის უსწავლებია, — ამბობს მანანა, — ერთხელ ჩემი მეცობრის ქეთინო ლომიძის ნაქარები ვნახე. მომეწონა. დავიტერქსიდი მეც უთ გამოიძვიდიოდა.

თავდაპირველად ცხვირსახოციებისა და ფარდების ქარგვა დაეინყე. ორი წლის წინათ კი ფიროსმანის მეთევზე ამოქარგე.

— რატომ მაინცდამაინც ფიროსმანი?

— ჯერ ერთი, ჩემი საყვარელი მხატვარია, თანაც ისეთი ცოცხალი ფერებითა, ქარგვის დროს თვალისთვისაც სასიამოვნოა.

თუ ესკიზი არ ვარგა, ნაქარგი რაც უნდა მაღალი ოსტატობით იყოს შესრულებული, მთლიანობაში მაინც არ ვარგა. აქამდე არაფერი დამიხატავს, ახლა ნელ-ნელა ვსწავლობ. საკუთარი ესკიზით კომპოზიციების ამოქარგვა გაცილებით მეტ სიამოვნებას მანიჭებს.

რამდენიმე ნამუშევარი მეგობრებს ვაჩუქე. ახალციხის წმინდა მარინეს სახელობის ეკლესიას წმინდა გიორგის ხატი შევიწერე, ხოლო ერთი ნამუშევარი, ასევე წმინდა გიორგი, ზაარ-ბრიუკენში წაიღეს.

დღეში ორ საათს ვმუშაობ, თავდაპირველად ქარგვა სულიერად მამშობივდებდა, ახლა, როცა საუკეთარ კომპოზიციებზე ვმუშაობ, ცოტა დაძაბული ვარ. სული წინ მისწრებს, მაინტერესებს, საბოლოოდ რა გამოიძვა.

ქარგვა ჩემთვის უკვე თავისუფალი დროის შევსების საშუალება არ არის, გაცილებით მეტია. დამძიმებულ ხელს დღეს განსაკუთრებით სჭირდება მყუდრო თავშესაფარი...

ოლიონდაც რომ ასეა.

საქართველოს
საბავშვო ჟურნალი

დავით აღმაშენებლის ხელისუფლება

ირმა შიოლაშვილი

ჩვენი ღმრთიანი ღმრთობა ირმა შიოლაშვილი ჯერ მხოლოდ 17 წლისაა და მის ლექსებში სწორედ ისეთი ბაგჰვირვალა სწავა სჭივის, რომელიც მის ტრადიციულ ქართულ და თვალშიცაა კალიფორნიაში და სინთეზულ მოტივებშია. მამამ რეალური ცხოვრება თავისი სიმკვრივით, სისხლით, კროზოლით ალბათ ცოტა მოგვიანებით უნდა მის უფრო იმპერსონალურ და მის ლექსებში გახსნა მისი სწავლა და მისი სწავლა.

ქალიშვილი დედოფლისწულადანაა. იმ დავითბაგა სწორად და ახლა თანამდებარე და მისი სწავლა უნივერსიტეტში მონაწილეობის და მისი სწავლა. ახა რომ, ჩვენი მოგვარება კოლეჯი. გინდა გვა დაგვარებოთ ნიჭიერ გოგონას. და, უმჯობესობა იმის ჩვენს შინაგანად მისი ღმრთობა.

აღარაფერი აღარ შემეძლო სიყვარულის და ტკივილის გარდა. ჩამოვფარე სულს მონატრების ჩამოტეხილი მოშავო ფარდა და სიმავეში თეთრი ლაქები განწირულივით გამოვიგლოვე, როცა ძალიან ძლიერ მიჭირდა, მეტოქეებმაც მამის იდროვეს... მამის იდროვეს და გამომეტყუეს, მაქციეს დამდნარ ფიქრად და დარდად... და, ყველაფერი შემომამარცხეს სიყვარულის და ტკივილის გარდა.

მოვიდა ტკივილი ტკივილის სუდარით, დააკვდა სტრიქონს და ყრულ აახშიანა. ჩემი სულისავეთ მრუმე შემოდგომა გულში ჩაიხუტუე თეთრ ფოთლებიანად...

და დაიწყება მოლანდება, სუსტი დაღდი, ვერ შევანერგე მოვონებებს ცრემლად მონადენს. მე ბავშვობაში დავაგანე სული მარადის და მეტყუანი მივაღწე ფიქრის გორამდე.

რაც მთავარია, იყო სიმშვიდე და როგორც მუდამ, ცოტა მეოფნიდა... დღის გულიასთვის, ნუ მომირიდებთ, ნუ ჩამომართმევთ ღიმილს ყოფითად

დასცივდა ფოთლებად ფოთლებს აღსარება, ფეხი გადაუცდა ღრუბელსაც ცარგვალზე და თეთრმა ფერებმა იმ თიორმა ფერებმა. ჩვეულება, უთქმელი ტკივილით ავავსეს...

ვერ ვეშვები გადათელილ მიხაკთა წყებას, გაყინულ სულებს, ნილაბაკრულ მახინჯ პროფილებს... იმედის წყლები იღვრებიან ზეციურ ხმებად, — ამ ცხოვრებაში არაფერი მაქმეყოფილებს.

ცისკრისფერი ცისკარი მხოლოდ, სვედისფერი კი რაღა არ არი... გადართია ავვისტოს ბოლო, ამტკივდა სულის ძარღვი მთავარი.

ვაიმე, საჩინო, ნატვრა იცრემლება, სულის სიმბავით კენესის როიალი, მეული დაბირება ისე იცვიოება, როგორც აჩრდილები მზეზე მორიალენ...

არ მოიღალა იდუმალება და მოუღელელი დუმილით მავსებს. გავაცრიატე ლურჯი ზმანება და სულის ზიბლი ვინატრე ასე. უ, უზმანებოდ, ჰო, უზმანებოდ მინდა დავტოვო მიწა-დროებით... არ ჩამორეკოთ ცისკრის ზარებო, არ შემატოვოთ ამოთებას. გადაირწყვა ძეწნის რტოები, შემოადგება სულს მწუხრის სეკად. მე მომიხსავეს განმარტოება ჩემი ტალი სიმართლის ბედად. ძეწნის რტოები, ძეწნის რტოები, გათვალულ სულზე მომიალერსეთ, თორემ ფიქრის ფიქრი ისე მოება, სულივით უხმოდ ავალ მთვარეზე.

და დაფლეთილი ზეცის კვილიში მოთეთრო ფოთლებს შემომატოვებს... ვიცოდე მაინც, ვისი ბრალია ჩემი სიმშვიდე და სიმარტოვე.

მაგრამ მე ვიცი, რაც უნდა ვითხრა, ისიც ვიცი, რომ ძირს დახრი თვალებს. ტკივილი ჩემო, დაღვრილი ყვითლად, როგორ მიგანდა ნოემბრის ქარებს.

ჩვენ შევეჩვიეთ სასწაულებს... ჰოდა, ალბათ არ გამიკვირდება, ერთ მშვენიერ დღეს გარდაცვლილი იმედები რომ დამიბრუნდეს.

გადამივიწყე, თუ შეგიძლია, ვიყავ ურჩი — ჩემი ბრალია... რატომ გიყვარდი, რატომ გიყვარდი, რატომ გიყვარდი ასე ძალიან?

და მოუღელელი იდუმალებით გამოიტყობე გათიშილ ლანდებს; გამოიყვება ცრემლით თვალები, ტკივილი მართლა ცრემლებს თუ ბადებს.

მწერლის გახსენება

ლადო ბალიაშვრის (1907-1954) ეს ორივე ნოველა — აღბეჭდილი ექსპრესიო და სტილური თავისებურებით — დაიწერა იგოეთის კოლონიაში. სადაც მწერალს საქართველოს თავისუფლებაზე ოცნება (დაკავშირებული იყო 1942 წლის შტეტმუღლებასთან) დაიპოვინა თავი იქიდან ყარაგანდის გაღასახლება, სადაც ტრაგიკული აღიღება. მთელი ნახევარი საუკუნე მისი სახელი და შემოქმედება ისევე იყო აკრძალული, როგორც სხვა რბერტისრებული მწერლებისა.

ლადო ბალიაური ადამ ბოლიაშვილთან ერთად აღექანდრე ყაზბეგის სკოლის მწერლად წარმოაკვიდგება. რომანტიული გმირების ხატვით ისიც თითქმის საკეთარ ხასიათს გამოხატავს: ვაჟკაცურს, მტიციც, დამოორჩილებულს. მისი წლებიარ სალიტერატურო სარბიელზე გამოხვლისთანავე ლადო ბალიაური პოეტულარობა მოიპოვა მკითხველებში და, საფიქრებელია, მისი ხელახლა დაბრუნება მწერლობაში ჩვენი მკითხველის ღიდ დაინტერესებას გამოიწვევს.

ვაჟანი

დაბრული ტვე შრიალებს ნელა. თითქოს ზღაპრს მოუხარობს ახლა დაბადებულ მცენარეთ. ტვე მწვანელ შრიალებს და ღვლავს, ვიარაგ ზღვა დღმუშებული დამე ბნელია და დღმადუბით აღსაგზე. მგზავრეთ ვას ზუგუნე მას. მის წილიდან მზავალჯერ მოუსმინათა საზნებლი ხმარეთ ტუაროთა. ამას ისიც ეძებრბა, რომ უსიერ ტვეთ ღრთს სოფლებას წარმოადგნა, ავ დროთა დგნას მცხოვრებლებთ გაუნადგურებია, ხოლო მათ ნაყოშარზე ასწლებუანი ზეგბთ გაზრდილან და, ხალხის წარმოდგენით, ძველ ნანგრევთა შორის აგებულ-ნი იწყებენ თარგს. ამ ტვის სიღრმეში გაფულვებს ერთადერთი წყარო იზიდავს, წყარო, რომელიც ტვის შუაგულში იხადება და იძვეტრება თეთრ ბროლებ შორის. დღმდღესკენ მიმავალ თამარს დაუხვეწებია ამ წყაროსთან და იმ დღის შემდეგ დარქმევია „თამარის წყარო“. საღამოს, როცა შუე მწვანედ გადახრიდა ხეთა ჩრდილებს, ახალგაზრდები გრძობდნენ წყაროსთან, ერთვებოდნენ ყვევლების გვირგვინებთ, ვერხასთან უვლიდნენ წყაროს და მღეროდნენ თამარის საქებს სიმღერებს; აქ უნიშნავდნენ პაემანს შუეგარბლებით ერთმანეთს, წყაროს ღვღვით ვარაგდა მათ საიდუმლო აღტრს. ეხლა თამარ ერთი ვინმე შავა წყაროსთან, დაიხვეწება ხავსოუადუმულ ბროლის სავაზე და მოივრებებს წარსულ დღეთა სიტტობებს; მღურად განაგრძობს გზას და წყარო დარჩება ობდა ტვის დღმადუბთა შორის.

ერთხელ, ის იყო მშის სხივებმა აღმავალად გადახარეს ხეთა ჩრდილები, რომ ტვის ერთგვროვანი ღვღვით დარიღავ — წყაროს მახლობლად აღმოსავლეთის მიხიდან გამოჩნდა ახალგაზრდა ვაჟი-ი არა მკვდა მონადრებს, არც შორიდან მომავალ მგზავრს. ნის, ლოსიერო ნოხა ეცრა, ოქროსოვლი უქდა ამუშენება მის ქვერა სახეს. ხოლო ვეზზე უქრობით ეცვა, იარაღებ ტრათოვით პატარა ხანჯალი ქმინდა; რაც ამტკიცებდა, რომ იგი ხანადიდებ არ მოსულიყო აქ. არც მგზავრობა შეიძლებოდა ღამაზად ჩაეტულ უქრობით. მისი მიძინათა და ხელგა სიფრთხილეს გამოხატავდა. პატარა ველი შუავალდოვარ, წყაროს მიუხალოვდა და ნელა დაუსტვინა. მის სტვენასთან ერთად, სწორედ იმ ადგილს, სადაცაჟ იყო გამოვიდა, ხის რტობებს შერბინა და ფრთხილად გამოვიდა თორმეტი თუ ცამეტე წლის ტანწნარწყებთ გოგონა. ოდნე აწვეწილი შავი თმის ნაწნაგვით უხვად დაფრქვლილა მალად მკვარზე. შავი შალი ხის რტობებს დაეკმება მისთვის და ბეჭებზე გაფადლო, რათა ბუნებისათვის ეწყენებინა ქალწულის გულკერებისა და სახის სიმშენიერე.

მიუხედავად იმისა, რომ ორივეს დაღმდღესმა ტეტობლიდთ, ერთი-მეორეს რომ მიუახლოვდნენ, მათი სახეებთ აენთო ტლიერი ნღმისმს აღითო. ვაჟი შემოიკვება, ამავად გაუშურა ხელები, ხოლო ქალი ნახალ თადახარბილი მიძევა მის ნებას. ორივეს სურდა მოხვედრდნენ ერთ-მანეთს, დაევიწყებინათ ამქვეყნიოთ ვევაფადრე, მაქყოლდნენ შუეველი სიყვარულით აღთა დგნას, მაგრამ ქალმა სიღთა გულდინებისა, გაუხსტრება ხელიდან და წყაროს მახლობლად დაჯდა. ვაჟი წუთით ვიშტერებულნი ოდგა, შემდეგ მწურვრულად მიუახლოვდა ქალს, ვევერ-

ზე დაუჯდა. ერთხანს ორივენი სღმდნენ, სულქმას იმშვიდებდნენ. ბოლის ვაჟმა დაარგნა სიჩუქე.

— ისინი სულ ახლის მოდიან. თუ ჩვენი ნავალი მიავნებს, ხაცვა ვეკოვინან. ჩემთვის ღბინი იქნება შენ ვფხო წინაშე სიკვდილი. მაგრამ თუ გადავრბნო, აი, აქ, ამ წყაროსთან უნდა შუევიყოთ ერთმანეთს, რომ ჩვენი სიყვარული დაუმრეტელე იქნება, როგორც მშის სხივები.

— დღვის შემდეგ მე შენ მიავანდვით ჩემი ბღი. მოიქციე, როგორცა გუსრს, მაგრამ თუ ჩემი ამავი ძმები წამოგაწვევდნენ, იყოღვი ისინი დაუნდებლნი არიან, მათი ნასროლი ტვითა უფიცილებლად ხვდება მიზანს, ხოლო მათ ხმლებს მაგ ქუდის მავიერო ფოლადის ჩანქარით რბო გებურთს, ისიც ვერ გაუძლებდა. სულარ ავოვრებთ, შუეღვექით საშხადის და შემდეგ გაგმორდეთ ამ ადგილს.

ვაჟმა მშვიდად შეუხდა ტტობდობურთ ქალს, სურდა მოხვედრა, მაგრამ გადაიფრიალა. რბენის შემდეგ მქრალი ვევი გადამკვდრდა სახეზე და მწურვალად იმზრებოდა. ამიჯი ვეზზე წამოვდა და საშხადის სუედა; მას სურდა შეესრულებინა ველთათვან დარჩენილი ჩვეულებას, საწარსოდ დაქვინა ვეკვილის გვირგვინები. ვიცი ჩამორბოვა ქალისთვის თამარის წყაროსთან და, თუ ვინიცოთაა, ქალის ძმები, რომლებიც მათ კვლადკვალ მოსდევდნენ, წამოწყოდნენ და გვირგვინებს დაინახავდნენ, შეიძლება ხელი აეღოთ თავის განზრახვაზე; მაგრამ უი... ხანობა თუ არა იგი ყვევლებსიყვ, მღურად ტვეს ფიცხლებს დაიხარმა გაუარა, შუმკრალით ქალი ზეზე წამოიფრა, ხოლო ვაჟმა ნახტომი გაუკეთა; გულში ჩაიკრა სავარელი არსება.

— გავიცემო! ვაგიცემო! — ემუდარებოდა ქალი. მაგრამ ვაჟი ადვილიდან აქ იძირდა: მისთვის სიკვდილი თამაში იყო იმ წუთით იმ ვრბნობასთან შუედარბით, რასაც ის განიცდიდა. ქალი ცილებოდა გახსნობლბას. მაგრამ ვაჟი უფრო ხუდვებოდა, უფრო მაგად იხუტებოდა ვანიერ მკვლავს, თითქოს სკურთოთა გულით ცილებოდა მის დაფრავას მრისხანე მღერებისაგან. ხმარეთ უფრო და უფრო ძლიერდებოდა. ტვე უფრო ხმარობდა, ტვებოდა, შრიალებდა, ირბოდა. ვაჟმა უქანასტნელად შემოხვია ქალს მკლავები, ჩახვდა შავ თვალებში და მწურვრულად დაეკონა მის ტუჩებს. ამ დროს ტვე გაიხსნა და ხარი თანში სწრაფი ჩაბრბოთი განხდა წყაროს მახლობლად, ხოლო მას ოდნე მოეჭვა ფერი რბემი. ისინი მიდიდობდნენ ამავად, წყურვილით თუ ერთმანეთის სურვილით გახლებულნი.

როცა ტვის ხმარობა იკლო, შუმკრალიმა ქალმა თვალი მოძირა ვაკვირებოთ მომზირად ირბებს.

— ირბებო! — სოქვა ნახვად და ნელა დავეშა მისი მკლავები ვაჟის მხრებზე; ხოლო ვაჟმა კვლავ მოასწრო ერთი კონცა და ეკმითი ვაჟი-ღვლბოდა მთვინე ირბებს.

წველი ამიქმით დღმგენ სიყვარულითა და მოვლიდნენღმობით ვაკვირებულნი. „თამარის წყარო“ არღვევდა დღმდღეს და აწკარა ჩქე-ფრთ ვალტრხებოდა იფირ ბროლის ქვეას.

შავი ცისკრეულა

ისტორიული თემატიკა

აყვავებული ქვეყანა ხედიან საგანზე იყო ქვეული. მსგავსი დუმილი არასოდეს სწევია ქალაკს. დუმილი იხმოდა სიონის ზარის მღუმეზე დღღღნი. მარმარილოს სასახლეში ისეთივე სინზე სუფევდა, რაზეც უდაბნოში. სასახლის მთავარ დარბაზში თავდაბრით იჯდა სამასი თეთრად მოხილი ქალი. ორმოციოდ დიდებულს დახვანა თავი.

მათ წინ იდგა კუბო თურისი. კუბოზე სამი ხანოლის ალი ირხეოდა ნელა, თითქოს ეშინოათ — ხაერთო დუმილის დაღრვევები. სიონის ზარის დუღენი სწევდებოდა დიდებულთ კულს, აძლიერებდა მათ სხეულებს. ბოლოს მიწვდა ზარის ხმა. სამასმა თეთრად მოხილმა ქალმა აქნა დახრილი თავი ერთად სექვეს ზარი სამგლოვიარო — სამასი მავი ამის ნაწნავი ფიცხლავ გაიშალა იატაკზე... კვლავ დუმილი ჩამოვარდა, კვლავ დაიხარა სამასი თავი ქართველ ქალთა: თვითვეული მათვანი კმობაცია კუბოს ფერხით და ჩუმად, ლანდით გაიგდნენ დარბაზიდან. შამის ადგენე დიდებულნი ნაღვლიანნი.

— ვნამ არს თათბირისა, — განაცხადა ერთმა მათვანმა. მღუმარდ მუახლოდნენ კუბოს, თავები დახარეს მის წინ და მარჯვენა კარებიდან გაყენდნენ. დარბა კუბო მარტოვანდებოდა მოქოვით დარბაზში. მხოლოდ სამი ხანოლის ალის მოძრაობა და მახლობელ ოთახში დარხვეული დიდებულთა ნაღვლიანი ბაასი არღვევდა საერთო დუმილს. რაზე თათბირობდნენ დიდებულნი, არავინ იცოდა. მხოლოდ ეს კია: მორაკვითი შემოქონნად ცხედრები ოქროს კუბოების და თბოლი კუბოს გარშემო სავსებდნენ ნაღვლიანად. იყო სინზე და დაუმღვევდა სველიანობა. მეთრთმებზე კანო რომ შემოითბანეს, ორმოცი დიდებულის მაგიერ ბოლო კუბოს თან შემოქვეა ოლცამებრი დიდებულნი. მათი ხაგებში უფრო გაფითრებული იყო, ვიდრე თრთმებ კუბოზე მოხვევდა ქუში თორმეტი ხანოლისა. დიდებულმა თავი დახარა კუბოთ წინაშე. გაიხმა დედუნი სიონის ზარისა. მღუმარდა ღებნა შეიშმუნა. შავი ზღვის ღრუბელმა გადარბა ქალაკს. შევეხა წვიმამ გაა-

ხარა ია მღუმარე, ჩივის ცრემლით ატრიადა იგი სასახლის ბაღში და შეიფურავინი ცისარტყელა შავად დაღვდა ქალაკს თავზე...

სიონის ზარი კვლავ მღუმარედ დედუნებდა და ეს დედუნი ედებოდა მთელ საქართველოს. არც ერთი სიღერ არ თქმულა იმ დღეს, სიღერის დედა საქართველოში. სამაგიეროდ ღამბო ქართველი ქალების შავი ამის ნაწნავები ეფინებოდა ვევილითვან სამშობლოს გულმკერდს. დედა მუშუთა ბავშუს ნანას მაგიერ მოუთქვამდა სიწუნარეს ერისას. ბაღში მუშუშული სიმღერაში კვლავოდნენ. ხასახლის ბაღში შადრევანის წინ თეთრმა გვამა იმღერა და თეთრ ფრთათ-სივსივში დღითა ხედლი...

სიონის ზარი დედუნებდა მღუმარედ და ერის საკუთარ გულისტვიცილს ისიც ემატებოდა, რომ საქართველოს უახლოდნებოდა თამარის ეშხით გახვლებული ნადირ-მახი. მას სურდა თამარის ქრუშების დაკოცა, მაგრამ ვაი... შავი ცისარტყელის ქვეშ თორმეტი კუბო გაბოხუნდა მარმარილოს სასახლიდან. შავად მოხილ მოქალაქეთა გულის წუნილი უფროდობდა სიონის ზარის დედუნს. ერი ტრირადა ერთობლივად გულის ტკივილით. დღის მაძებარ ობლებით აწყვებოდა პაბო აქეთ-იქით: ორმეტი კუბო სხვადსხვა ზოთ წაახვენეს სამუდამოვად განსახვენებლისკენ. სველიდის მიერ მოტყვევებულ პირნათის კუბო იმბილერა კუბოსა მორის — თერთმეტი დიდებული მსხვერპლი იყო კუბოს იღმუდალებისა. კუბოს გულში ჰქონდა ჩახვეული ვაძი მუქარფაცხები. თორმეტი კუბოდან ერთი კუბო იყო ვევილსთვის გულის სატკივარი, — ამ კი ცრემლის ფრვევით ეძებდნენ მას... იმ დღის შემდეგ ნადირ-მახი ვერ ეკონას თამარის სიღამაშით დატბობას. ვერც ქართველი ეღერისა თამარის კუბოს მოეხს...

შეიდახი წელიწადი ეძებს ქართველი ერის თამარის საფლავს... ვახვდა ქართველის გულში ეძებო, მეცინოროს, იგი...

1944 წ. აპრილი
ბ. იაკობი

ფენ ჩემო ბუქის

კარსკეიკო

18 თებერვალი — 20 მარტი

ზოლიაკის მე-12 ნომრი; მე-3 წელის ნომრი; მე-4 ცვლელად ნომრი; მე-3 ნომრი; პლანეტა სუფუნები; ბენდირი რიცხვი: 7 და ვევილის რიცხვი, რომელიც 7-ზე იყოფა. ასტროლოგიური სიმბოლოა ორი თევზი, რომლებიც ერთსაერთის საპირისპირო მიმართულებით ცურავენ, ასტროლოგიური ფერები: ზღვის ტალღისფერი, ღია ოსიფერი, ფოლასფერი, ღრუჭი და მონილილი — ოსიფერი; ასტროლოგიური ქვეთა: საფირანი, მარგალიტი და აქეთუბური, თევზები მართავენ ღორსკოპის მე-12 სახლს (კ. ა. მტრები).

ამ ნომრის აღმნიშვნელი დანებულები და უფორადლებინიც გახლავან. ისინი შხირად კარგავენ თავიანთ ნიუბებს ან აინფლუბაო, სად შეინახეს ისინი. საიღერად გემწობიარებებს, არ კიყოფინთ ლოჯიკა და თანმამიღერობა. თევზები დამოკიდებულნი არიან იმ ადამიანებზე, რომლებთანაც ახლო ურთიერთობა აქვთ და ძალიან მიზნობლი ბუნების გამო, შეიძლება ავიღად მოტყვევდნენ. მაგრამ თუ მოაქვებუნენ, საიღერად ეჭვიანიბი და გულხანსანობობები ხდებიან. ისინი მიმტყვევლებიც არიან. უფორთ ბუქების სიღამებზე, ტბებთან პიუხითა და მხატვრობით. მათ ლიერ აქვთ განვიითარებული იუმორის გრძობა. მრავალი გამოწონილი კომპიოთა დაბადებული თევზების ნომრის ქვეშ. სექსუალური ურთიერთობების დროს ის ექვეყიან, თითქოს ეს აქტი მხოლოდ პარტნიორის სურვილის დასაკმაყოფილებელია. თევზები ძლიერი კონციეების გამო

მოლიანად სატრფოზე არიან დამოკიდებულნი, რომლებიც მოთმინებით იტანენ მათ სექსუალურ პირველობას. 29,5 წლამდე ვევილზე შესაფერისი პარტნიორები თევზებმა უნდა ეძებონ კირჩხებისა და დრინკალის ნიშნებს შორის. თევზებს ღრინკალი მმარბანტურნი ხასიათის გამო ობილავთ კირჩხობი კი — არაბაქტიკული-ობის გამო. 29,5 წლის შემდეგ ისინი კარგად ეგუბიან სასწროის ნიშნს მისი გაწონასწორებლობისათვის. მონიფულზე თევზებმა შეიძლება მათი მიზნით მერწეულიც, რომელიც აფარაობებს მთავ ურთიერთობის სფეროს და ესმარბეა გაღვარბებული მოციეების დაეკებაში. 41,5 წლის შემდეგ თევზები უფრო სტაბილური ხდებიან და უახლოდნობან ვევილზე საეჭვიოსი შევლიანას და პარტნიორს ქალწულს, თავიანთ საპირისპირო ნიშნს.

თევზები მართავენ ხაიდუმლობებს და ილუზიებს, მათ უფროს ოცენება.

— ხად მიღინარი? — გაეჩინე სათვალისანი მამაკაცი, რომელიც მოღერი მალაზია „ფრანს მონინარიდან“ გამოლიოდა, — ამხტერდამში იმისათვის ჩამოვდი, რომ თქვენ შეგხვედროდი, თქვენ კიდევ ვარბიხარო.

ფრანს მონინარს — დიას, ეს სწორედ ცნობილი მოლანდიელი მიღელიორი, ვერსა, მის რამდენიმე ქვეყანაში და აგრეთვე იპოინიაში მოღების სალონების მფლობელი იყო, — ძალზე გაუკვირდა. დამოუხანძმებო, რომ ვოვადლე ვერ შეხვდები უცხო ქალებს, ძეგლაში რომ ამვლდებიან, როგორც კარგ ნაცნოს და ასეთ მანდალვეტელ სიტყვებს გეტყვანი: კიბისათვის ჩამოვდი, რომ თქვენ შეგხვედროდიო? რა თქმა უნდა, ფრანს მონინარი დარჩა და ჩვენი საუბარი შედგა. აქედან შევივლია დავასკენით, რომ ვეულ მამაკაცს, სახელგანთქმულებსაც კი, ძალზე უფერი კომპლემენტები, ვერნალისტებისთვის ეს მიზნის მისაღწევი ნაღდი უნდა.

თქვენ, ჩემს პატივებულ მეიოხველებს, შემიძლია გამოთვტედე, რომ ამხტერდამში იმისთვის სულაც არ ჩავსდევარ, რომ სახელგანთქმულ მიღელიორს შეგხვედროდი. თოფილიარად ჩემი მიღენიების მიზანი მოლანდის უდიდესი გაზეთის „დე ტელეგრაფის“ რედაქციის მუშაობის გაცნობა იყო, მაგრამ, ამა, რომელიც ქალი ჩაუვლის ვულგაროლად მოღის მალაზიას?

დღემი რამდენჯერმე ჩავუვლიდი ხოლმე ვეშუებურ მალაზია-სალონს „ფრანს მონინარს“, შიგ შესხვეულად კი ვერა და ვერ მოვიცალე, მით უმეტეს, რომ სწორედ იმავე ქუჩაზე ვცხოვროდი, სადაც ეს მალაზია: ამხტერდამის ვეულზე „ივირფასი“ ანუ, როგორც ამბობენ, მღიდურების ქუჩაა ფ. ს. პოუსტრაალი. მიღელიორისათვის ამ ქუჩაზე მალაზიის ქონა აღიარების ტოლფასია. აქ მღებარე ვეულა მალაზია — ტანსაცმლისა, ვეულზე ვეირფასიანია. შირადად შე აქ რას შევერდებიდი. არაფერი მივიღია, საპატიოროდ, გულდასმით შევიხვევლე ვიტრინებში.

ლაგერდამში, იამპოტო, ვერსანე — ამ ამხტერდამულ ქუჩაზე თქვენ შეგიძლიათ არა მხოლოდ გაეცნოთ ამ და სხვა მოღელიორთა ბოლო იდეებს, არამედ შეიბონოთ კიდევ ისინი, მაგრამ თუ მოლანდის ტელეფონის 19-ად ენო-ერთი რომელიმე არხით შემოხვევით ისეთი მოღერი „რადაც“ აღმოაჩინებ, რაც აქ არ აღმოჩნდა, შეგიძლიათ ნებისმიერ მალაზიაში შეკვეთა დატოვით და არა უკვირანს ირი დღისა — ვეულაფრის მფლობელი ვახტელ, რასაც კი მოისურვებთ. ჩემმა მახინძელმა ლოდომ, განათლებით აღდგატმა, ანტიკვარული ნივთებით გაჭვდილი, საფეხოვლ მონუმობლი ოფსაროულიანი სახლისა და არც თუ შვირე ქონების პატრონმა, მიიზრა, არასოდეს არ ვამდეგ თავს ნახლის მუშაობად ვივიდო რა. შე — ძალზე მვირითი. და მართლაც, „ჩემს“ ქუჩაზე მღებარე მალაზიაში ერთადერთხელ ვნახე გამოცოცხლება, როცა, თვის შუა დღეებში. ფსესბი დაუკლეს. „ნორმალური“ კოსტუმები ამ კაბა ფრანს მონინართან საშუა-

ლოდ 4 ათასი გულენი (დაალოდოს 2 ათასი ამერიკული დოლარი) ღირს. ამ ფულით არც მალან ნახმარი ავტომანქანის ვივდა შეიძლება. რიგითი ამხტერდამელი თვეში საშუალოდ 3-4 ათასს იღებს.

თავად ფრანსმა მამამი, რომ მამა მუღმივი კლენტებიც კი მყავს, როგორც წესი, „უმადლენი საზოგადოების“ ადამიანები რეგულარულად დადიან მოღების ჩვენებზე, რომელსაც ფრანსი წელწინდში რამდენჯერმე აწეობს, და არჩევანსაც აკეთებენ. მიღელიორის გაუკვირდა, როცა ვუბნე, რომ ჩვენთან, საქართველოშიც, საპატიო არიან ადამიანები, რომლებიც ისე იყავან. როგორც მოღების ჩვენებზე. მაგრამ ვფიქრობ, ის უფრო მეტად გაკვირდებოდა, რომ მოქეა. ჩემმა „ივირფასმა“ — ანუ ფაბრიკულ-ტორაქირებულ ტანსაცმელს ანიჭებენ უპირატეობას და უფრო მეტადაც აფასებენ, ვიდრე ინდივიდუალური შეკვეთით ატლეიში შეკერილს, სადაც პროფესიონალი მიღელიორები და მკერავები მუშაობენ.

ფრანსი აღტყეობს ვერ მალაელა, და, ხიაოფუნებით მიხვნა თავისი ბოლო კოლეკცია: სელის, ტაფების, აბრეშუმის, მიფონის კაბები, ლაქისა და ზამშის ფესხაცემლები, კოლეკციაში არ იყო „საყოველღალოდ“ და „ჩვეულებრივი“ მიღველისთვის განკუთვნილი ჩახცემულ-დასახური. ამბობდაც შე ვიხიბო შეთევა რამდენიმე რჩევა არა „ელეტივისთვის“ და მოღაში არსებულ საერთო ტენდენციებზე მოუთხრო.

მოკლე კაბები, — დაიწყო ჩამოთვლა ფრანსმა, — ქალური ფორმები, ჩახცემული მკერილი, ვიწრო, შემოტამასნილი შარვალი. თუთოებზე კარგად მომადარი ქვედატანები. ახალაზრდებისთვის ძალზე მოღერია შემოტამასნილი ელასტიკური შარვალი „ივირფასის“ ტანისა, ისინი ახლა არა მხოლოდ ერთონიან-ჭრელი იქნება, არამედ მოითოული. ჩახცემული — ბილი, მოხერხებული, რბილი ტყავის ან ზამშის, ქუსლიანი — მხოლოდ გამოსახველად. საყოველღალოდ კი უპირატესობა ვიწრო ცხვირთან, მამაკაცის მავკინების ტანის ფესხაცემელს ენიჭება. ვერებო — ნებისმიერი, ზაფხულისთვის — კაშკაშა.

ფრანს მონინარს ვკითხე, რომელ ქალაქებში აპირებს თავისი კოლეკციის დღმონტრირებას. „პარიზში, ტოკიოში“, — დაიწყო მან თითებზე ჩამოთვლა. ხამწუნაროდ, თბილისში ამ ნუნსაში არ შეუსლა.

— იქნებ, როდისმე ჩვენთანაც ჩამობრძანდეთ?

— როსთვის? — გულწრფელად გააკვირვა მიღელიორმა. — თქვენ ხომ მაინც ვერაფერს იფიქრო.

და ამის მოუხედავად შე მაინც წამოვიდე ფოტოების თოელი დასტა. თუ ვერ ვიფიქრო, ნახვით ხომ მაინც ვნახავთ, თუ რა არის მოღაში.

კეპი ბოზოტრიშვილი
ამხტერდამი.

ფერადი სლოიდები
იხილეთ გარეკანის მე-4 გვერდზე

● ფრანს მონინარი თავის მანეკენებთან

**თუ ვერ
კიციდით,
ვნახთ
მაინც**

ფრანს მონინარის მოღელიორი

ასი ნაწი ლაპაზი ფეხებისათვის

ფეხის ფორმის შეცვლა, რა თქმა უნდა, შეუძლებელია. მაგრამ სამაგიეროდ, სულ ადვილია მისი კარგად მოვლა და გალამაჟება. თუ გაითვალისწინებთ ჩვენს რჩევებს, ყოველდღიურად რამდენიმე წუთის დაუთმობთ საუთარ ფეხებს, დაგვერწმუნეთ, სიბერეშიც არ შეგრცხვებით მათი გამოჩენა.

წესი პირველი:
მთელი დღე დღომა ისეთივე ცუდია ფეხებისთვის, როგორც მთელი დღე ჯდომა. ორივე შემთხვევაში ყოველ საათში ზუთი წუთი მინიმუმს დაიხარჯეთ ან უნდა დაჯდეთ და ფეხები სკამზე ან მაგიდაზე შემოაწყოთ, ან ადგეთ და ოთახში გააია-გამოიართოთ. სურასილეს დაჯდებით ფეხი ფეხზე გადადებული, რადგან ასეთი მდგომარეობა ართულებს სისხლის მოძრაობას.

წესი მეორე:
აბაზანის მიღება ძალიან სასარგებლოა ფეხებისთვის. (იღონდ წყალი გრილი უნდა იყოს, რადგან ცხელი წყალი ვენებს აფართოებს). პროცედურა 10-15 წუთზე მეტხანს არ გააგრძელოთ და დასრულებული ცივი წყლის შხაბით 3-4 წუთის განმავლობაში კოჭილიან ბარძაყსევენ წრიული მოძრაობით. ეს პროცედურა სისხლის მოძრაობას დაარეგულირებს.

წესი მესამე:
იმისთვის რომ ფეხზე ნახი კანი გეონდეთ, რაც სილამაზის ერთ-ერთი საწინდარია, ყოველდღიურად გაიწმინდეთ ის სპეციალური ლოსიონით, განსაკუთრებულად ყურადღება მიაქციეთ მუხლის მიდამოებს. აუცილებელია ფეხის საცხი (კრემი).

წესი მეოთხე:
ყოველდღე გაიკეთეთ მასაჟი, რაც გამოაცხლებს კანს, დაარეგულირებს წნეებას და სისხლის მოძრაობას. შიშველი ფეხის ტერფი დაადეთ ჩოტბურთის ბურთს და იატაკზე ამოძრავებთ ისე, რომ ბურთის ტერფის ყველა ადგილი შეეხოს.

ორივე ხელი შემოაჭდეთ ფეხს კოჭთან და ისეთი მოძრაობით, თითქოს წინდებს იცმევთ, აინაცვლეთ ჯერ მუხლამდე, შემდეგ ბარძაყზე. **წესი მეხუთე:**

ყოველ დღე, სულ ცოტა 15-20 წუთი, იარეთ ფეხით. ეს რჩევა იოლი შესასრულებელია და ბევრ კარგ საქმეს აკეთებს: ამბარებს კუნთებს, სტიმულს აძლევს ვენებში სისხლის მოძრაობას. იარეთ წელში გამართულმა და ფეხები ერთმანეთის პარალელურად ამოძრავებთ.

წესი მეექვსე:
დღეში ერთხელ მინიმუმ, მაგალითად, კითხვისას ან ტელევიზორის ყურებისას, ფეხები აწიეთ და კედელს მიბაჯინეთ. დამე შეგიძლიათ ბალიშზე კი ამოიდეთ ფეხებქვეშ, რომ ფეხი სხეულზე მაღლა აღმოჩნდეს. ფეხებისთვის საუკეთესოა ისე ჯდომა, ამერიკულ ფილმებში რომ გინახავთ. ე. ი. ფეხების მაგიდაზე შემოწყოთ. თუმცა ეს ჩვენთან უზრდელოად ითვლება და, ცხადია, ხალხში ასე არაივინ მოიქცევა.

წესი მეშვიდე:
ბევრ თქვენგანს ეხარება კიბეებზე ასვლა. ალბათ არ იცით, რომ ეს ერთ-ერთი ყველაზე საუკეთესო ვარჯიშია ფეხებისთვის, მით უმეტეს, თუ კიბეებს ფეხის წვერებზე აივლით. ასევე სასა-

რგებლოა ხტომა, განსაკუთრებით ცალ ფეხზე (ხუთჯერ მაინც თითო ფეხზე), წამოწოლა და პაერში „ველოსიპედის“ კეთება. სპორტის მრავალი სახეობიდან გირჩევთ ცურვას, ველოსიპედს, გოლფს, თხილაბურებს და ცეკვს.

წესი მერვე:
ნუ იზმართ შემოტყევილ ტანსაცმელს: ვარათო შარვალს, ბანდაქს, ვარათო ქაბარს და მოჭერილ ფეხსაცმელს. არც ოთხ-ხუთ სატიმეტრზე მაღალ ქუსლიან და ვიწროგვერტიან ფეხსაცმელს რეკომენდებულა. ალკოჰოლი და თამბაქო, ცუდად მოქმედებს სისხლის მიმოქცევაზე. ნუ იბანავებთ ცხელ წყალში და დიდხანს ნუ დაწვებით მზეზე.

წესი მეცხრე:
მიირთვით ვიტამინი E-ს შემცველი საკვები. მიირთვით ტყბილს, მარილს, ზედმეტად მებარწულ კერძებს და ყავას.

წესი მათათ:
ფეხები რაც შეიძლება დიდხანს უნდა აყოს პაერზე. ზამთარში ეს ძნელი მოსაბერებელია, მაგრამ ეცადეთ გამომარ ბინაში მინიმუმ გაიხანოთ თბილი წინდები.

თუ ძალიან გამხდარი ფეხები გაქვთ, ჩაიცვით წიაფერის, ან მოხატული წინდები და დაბალქუსლიანი ფეხსაცმელი. მსუქან ფეხებს მუქი ფერის წინდა უხდება, მუხლსქვემოთ ჩამოშვებული ქვედატანი და პატარა ქუსლიანი ფეხსაცმელი.

გხანაურიდან თარგმანა
თინა გვანასიაძე
ფუნალ-სერ პაღოსს ოი

კა სიეაქოს

რომელ თქვენგანს არ დაბადებია ეს კითხვა შეიღის პატარაობისს. ყვე-
ლი იცის, რომ ბავშვის ზრდის პროცესის ნორმალურად მიმდინარეობისსა-
თა აუცილებელია ვიტამინებით მდიდარი საკვები, ჯანმრთელობა და კიდევ
მრავალი ფაქტორი, რომლებზეც დღეს გვახსურებთ მადრიდის უნივერსიტე-
ტის პროფესორი ბახილი მირენო ესტებანი. დარწმუნებული ვართ, კითხ-
ვები, რომლებიც ესხანელმა მშობლებმა დაუხვან პროფესორს, ქართველ მკი-
თხველსაც დაინტერესებს.

- რატომ ვიზრდებით?

- აღმინი ზრდის ჩასახვიდან იწყებს და მოწიფულბაში ამთარებს. თუ საერთოდ კაცობრიობაზე ვიმჯელებთ, საუკუნეების მანძილზე თანდათან გვემატებოდა სინამდევ-
მაგულიად, დღევანდელი ადამიანი შუა საუ-
კუნეების ადამიანზე საშუალოდ 20 სანტი-
მეტრით მაღალია. დღეს კაცის საშუალო სი-
მაღლე 1,74 სანტიმეტრია, ქალისა - 1,62.
ეს მრავალი ფაქტორითაა განარბებული.
უკეთესი საკვები, მრავალი ინფექციური და-
ვალების დაძლევა მედიცინის მიერ და ა. შ.
- როგორია ზრდის ნორმალური რიტმი?
- ბავშვები, რომლებიც ნორმალურ პირო-
ბებში იზრდებიან, ჯანსაღნი არიან და კარ-
გად იყვებიან, პირველ ოთხ წელსწამდე

ორმოცდაათი სანტიმეტრით იზრდებიან. ოთ-
ხიდან შეიღ წლამდე ბავშვმა წელიწადში
ექვსი სანტიმეტრი უნდა მოიმატოს, ამის შემ-
დეგ კი -ხუთი სანტიმეტრი 12 თვეში.

- რა ფაქტორები ახდენენ გავლენას ორგანიზმის ზრდაზე?

- ამ ფაქტორებს ორ ძირითად ჯგუფად ყოფენ - შინაგან და გარეგან ფაქტორებად. შინაგანი ფაქტორებია: მშობლებისაგან გადა-
ცემული გენები, დედის საშუალონის ტემპე-
რატურა და საკვები, რაც პლანტების საშუა-
ლებით მიეწოდება ნაყოფს.

გარეგანი ფაქტორებიდან გამოყოფილი სა-
კვების, გაღატანილ ავადმყოფობებს (განსა-
კუთრებით სიცოცხლის პირველ წელიწადს),

პატარის მორმონალურ განვითარებას და სპორტს.

ურაყოფითი ფაქტორებია უშილობა და ცხოვრების ზედომარე რეჟიმი.

- შეიძლება თუ არა ბავშვის მომავალ სინამდევზე მუცელე ფონისას მოვახდინოთ ზემოქმედება?

- დღესდღეობით ეს შეუძლებელია. მომავალში შეიძლება გენეტიკური მინიპულაციებით მიეაღწიოთ სასურველ შედეგს.

- რა მნიშვნელობა აქვს საკვებს?

- საკვები ერთ-ერთ მთავარ როლს ასრულებს ბავშვის ზრდაში. ჯანსაღი, ვიტამინების შემცველი საკვები ხელს უწყობს ბავშვის სინამდლის მომატებას. მაგრამ ერთი გამომთქმაც ვახსოვდეთ: „ბებერი ჭამით ბებრად

როგორ აღვზარდოთ დედისსართა?

თუ დედისერთობის მშობლები ხართ, ალბათ ზშირად გაუკიცხიხართ ახლობლებსა და მეგობრებს: „მარტო უნდა გაიზარდოს! საწყალი! „გეგონისტები ნუ ხართ! გაუჩინეთ ბავშვს დიოკო ან ძამიკო!“ - გეგონით ალბათ, ყოველი მხრინდან. რა თქმა უნდა, აუცილებელია თუ არა, სასურველი მაინცაა ოჯახში რამდენიმე ბავშვი იზრდებოდეს, მაგრამ არსებობს მთელი რიგი რეკენზე დამოკიდებული თუ წვენიგან დათოქი-
დებული ფაქტორებისა, რის გამოც ცოლქმარის მზოლოდ ერთი ბავშვა შეყვს.

დედისერთობის თავის პრივილეგიებზეც ახლავს: მშობლების მთელი მონდობება და ყურადღება ერთის აღზრდაზეა გადატანილი; მაგრამ ნურც უარყოფით მხარეებს დავივიწყებთ: დედისერთა ბავშვი, როგორც წესი, რეალურ სამყაროს მოწყვეტილია, თავის საყოველთაო ყურადღების ცენტრში გრძობის და უსუსურთა პრობლემების წინაშე.

როგორ უნდა მოიქცნენ მშობლები, რომ სწორად აღზარდონ დედისერთა?

რჩევები, რომელსაც ახლა მოგეცემთ, დავებმარებათ ამ კითხვებზე პასუხის გაცემაში.

ნუ გამოირჩენთ ბავშვისადმი გადა-
მეტებულ ყურადღებას: ნუ უყურებთ ეგვის თვალთ მის ყოველ ნაბიჯს, ნუ დაუშლით მას იცხოვროს საკუთარი ცხოვრებით, ნუ შეზღუდავთ მის დამოუკიდებლობას.

როგორც წესი, დედისერთა ბავშვები უფრო დამოკიდებული არიან მშობლებზე, ვახსოვდით, ბავშვს თავის ინტერესები აქვს. ნუ ეცდებით თავის მოახვიოთ თქვენი ინტერესები, რაგინდ სასარგებლო და კეთილშობილური იგოს ისინი.

არ იკამათოთ ბავშვის თანდასწრებით, ბავშვი მაშინაა ბედნიერი, როცა ბედნიერ მშობლებს ხედავს.

ბავშვის გამო არ მიატოვოთ სამსახური, თუ, რა თქმა უნდა, ეს აუცილებლობით არაა გამოწვეული.

ნუ უყურებთ მთელ ქვეყანას ეგვის თვალთ და ნუ ფიქრობთ, რომ ბავშვს სასწრაფო უკეთ აღზრდით, საზოგადოების მომავალი წევრი პატარაობიდან-

ვე უნდა შევჩვიოთ ხალხს. ისწავლეთ ბავშვის ნდობა. ნუ იფიქრებთ, რომ თქვენი შვილი ყოველთვის პატარა და დამჯერე იქნება.

ნუ გამოჯანავთ ბავშვს დანარჩენი სამყაროსგან. მოიწვიეთ სადილად მისი მეგობრები, ზაფხული ისეთ ადგილებში გაატარეთ, სადაც ბევრი ბავშვი, გაუმეით ექსურსიაზე მეგობრებთან ერთად, ივარჯისოს სპორტის რომელიმე სახეობაში.

ერინიარად სცოლადვენ მშობლები, რომლებიც ზედმეტად ანებივრებენ ბავშვს და ისინიც, ვინც ზედმეტ სიმკაცრეს იჩენენ პატარის მიმართ. აქაოდა, არ გაუთამამოთო. პატავი ნციით ბავშვს და ისიც პატივისცემით ეთავსება. გიყვარდეთ ბავშვი და მასაც ეყვარებთ. ნუ შეუზღუდავთ პატარას თავისუფლებას და ნურც შეუზღუდავთ თავისუფლებას მიანიჭებთ.

ნუ მოწყვეტთ ბავშვს რეალობას, ვახსოვდით, რამდენიმე წელიწადში მან დამოუკიდებლად ცხოვრებას უნდა შეუბავსოს.

ფუნჯი „ხსრ პადრეს პი“ (კმზობლები დღეს“)

გაიზრდება ბავშვი?

არ იზრდება, მაგრამ ცოტა ჭამით ცუდად იზრდება". ნორმალური საკვები უნდა შეიცავდეს 55 % ნახშირწყალს, 30 % - ცხიმს და 15 % - ცილას. ნახშირწყლებს მიიღებს მწვანე ხილს, სახამებლისა და პურის საშუალებით. ცხიმს შეიცავს ზეთი, ხორცი, თევზი, კვერცხი, კარაქი, რძე და ა. შ. ამას ემატება ვიტამინები და მინერალები, რაც ხელში და მწვანე ხილს გვხვდება.

— ახდენ თუ არა ბავშვის სიმაღლეზე გავლენას ღებმინაშვილობა რაოდენობა. ან ეს ფაქტორი, თუ შემადგენელი ბავშვი და-ძმებში?

— მეცნიერულად დამტკიცებული არაფერია. აშუქვა ხშირ შემთხვევაში პირმშობები უფრო დაბლები იზრდებიან, ვიდრე მომდევნო შვილები.

— რამ შეიძლება გამოიწვიოს ბავშვის ზრდის შეჩერება?

— საკვების დეფიციტმა, პირმინალურმა დარღვევებმა, როგორც კი მშობლები შეამჩნევენ, რომ ბავშვი წელიწადში ხუთ სანტიმეტრზე ნაკლებს იმატებს, მაშინვე ენდოკრინოლოგს უნდა მიმართონ.

— რა ასაკამდე იზრდება ადამიანი?

— გეოგრა პირველი მენსტრუაციის დღიდან საშუალოდ ერთი წელი აგრძელებს ზრდის. ბავშვები ზრდის პროცესი უფრო ხანგრძლივად იმდენიანობს და გრძელდება სქესობრივი მომზადების სრულ ჩამოყალიბებამდე, წვერის ამოსვლისა და ხმის დაბოხებამდე.

— მართალია, რომ ადამიანი ძილში უფრო იზრდება, ვიდრე სიზინალებში?

— სწორია, ადამიანი ძილში უფრო იზრდება, მაგრამ ეს იმას როდი ნიშნავს, რომ დღისით ზრდა ჩერდება.

— ამბობენ, როცა ბავშვს სიცხე აქვს, უფრო იზრდება.

— დამტკიცებულია, რომ სიცხე ზრდის პირობის აქტივობებს, ამიტომაც, რომ ნაკლებ-მყოფარი ბავშვი ვაზრდილი გვეჩვენება.

— შეიძლება თუ არა ბავშვობაში განესაზღვროს პატარის მომავალი სიმაღლე?

— შეიძლება, რამდენიმე სანტიმეტრის ცდომილებით. ექვსი წლიდან შეიძლება წი-

ნაბრების სიმაღლის, ბავშვის სიმაღლის პერიოდულად გაზომვისა და ზოგი სხვა ფაქტორით დაეადგინოთ მისი მომავალი სიმაღლე.

— დაბალი ბავშვი დაბალ კაცად გაიზრდება?

— ყოველივე არა. ზოგჯერ ბავშვის ზრდა რაღაც მიზეზების გამო შეუფერხებელია, ასეთი ბავშვები გარკვეულ ასაკში ეწვიან თანატოლებს და ზოგჯერ კიდევ სიმაღლეს.

— რა ფსიქიკური დარღვევები შეიძლება განუვითარდეთ ძალიან დაბალ ან ძალიან მაღალ ბავშვებს?

— პირველი ყოვლისა, არასრულფასოვნების კომპლექსი, რის შედეგადაც ბავშვი დათრუნული, გაღიზიანებული და თავის თავში ჩაქცეულია. გამოსავალი ერთია — დიდი ბავშვები, მისი დარწმუნება, რომ უფროა და ესმით მისი პრობლემა. ზოგჯერ საჭიროა ფსიქოთერაპევტის ჩარევაც.

ჯანმრთელობა

• ალერგია •

ალერგია ბერძნული წარმოშობისა და ნიშნავს ალერს — სხვა, უცხო და „იერიან“ მოქმედებას. უცხო ნივთიერების ადამიანზე ზემოქმედება, უცხო ნივთიერების იდენიანზე ზემოქმედება კი განსაკუთრებით იმდღარა ატენს საუფროს ტენიკურ პროგრესის ფანტასტიურ ტექსტში.

ყოველდღიურ კონტაქტს დაუქმდებარებული ატომური იარაღების ექსპერიმენტული აფეთქებები. ატომური ელექტროსადგურების მოპირადება, ხელოვნური ზღვები და ტანების შექმნა, ტანების უზოგუნადოლოდ ჩეხვა, ქარხნებიდან გამომავალი „აბი კაშაში“, მისივლის ხელოვნური გაზრდის ზონით შხამქიმიკატების ხორცად გამოყენება და ბუნების წინააღმდეგ მიმართული სხვა ღონისძიებები, მიზეზია ალერგიის, — ესოდენ ჭირვეული დაავადების გავრცელებისა.

ალერგიული რეაქციების და დაავადების გახშირებაში უდიდესი მნიშვნელობა ენიჭება ჩველ ბავშვთა ხელოვნურ კვებაზე ნაადრევ გადაყვანას, რაღაც კალის რეჟიმო უკუდგვარია მავნე ფაქტორებისაგან დამკვირვებითი რეაქციები, ხოლო პრობის რძე და სხვა ნარევები ბუნების აშ სიყუთეს მოკლებულია.

ალერგიისათვის შესანიშნავ ნივთს ქმნის მდიდარ ქვეული თამბაქო, სპირტიანი სასმელები, ზოგ შემთხვევაში ნარკოტიკული ნივთიერებები. დასაბუთებული ფაქტორი-

ბი განსაკუთრებით დამლუხველად მოქმედებენ ნაყოფზე და ახალშობილზე, ირსულობის და ბუბუს წოვის პერიოდში.

ზოგაერთი დაბალი ევალფიციის მქონე ექიმის წყალობით, ათსკვარი ქიმიური სამკურნალო საშუალებები ნაცვლად სიყუთისა, ალერგიის გავრცელების საეკოტესი საშუალებად გვექცა.

ბავშვთა პროფილაქტიკური აცრები მომავალი თაობის განმრთელობის საწინდარია, მაგრამ გამოჩადის შემთხვევებში იგი გავრძლება ალერგიული რეაქციის მიზეზი უნდა იქნეს, ამიტომ, ყოველი პროფილაქტიკური აცრა ბავშვის გულმოფხვნივ გამოქვლავის შემდეგ უნდა ჩატარდეს, სხრია ალერგიის განვითარება ნერვული სტრესების შედეგად.

საკვები პროდუქტებიდან ალერგიის ხშირი მიზეზია პრობის რძე, კვერცხი, სტაფილი, მარწყვი, პამიდორი, თხილი, ნიგოზი, ღორის და ცხვრის ხორცი, ძეხვი, თევზი, ხიზილალი.

ალერგიული რეაქციების განსაკუთრებული მოზღვავეებაა მცენარეთა ყვავილობის პერიოდში.

ალერგიის გამომწვევი შეიძლება იყოს ობახის მცვერი, მატლი, ბუბუბილი, ბავშვის ცხოველებთან კონტაქტი, უარყოფითად მოქმედებს ტელევიზორთან და ფრადი კომპიუტერთან ხანგრძლივი ჭიგმა, ორგანიზმის

დაცევა ან გადამტებურბაც შეიძლება გახდეს მისი განვითარების მიზეზი.

არსებობს თუ არა ალერგიული დაავადებების და რეაქციების დროულად აცილების პროფილაქტიკური საშუალებები?

რა თქმა უნდა, არსებობს და იგი ბავშვის მრთულადფოხნიდანვე უნდა დაიწვიოს.

ორსულსაბავის დაუშვებლად მძიმე ფიზიკური შრომა, უარყოფითი ემოციები, ცუდი სოციალურ-ეკონომიკური პირობები; მომავალი დედა უნდა ეცადოს დაიცვას პირადი მიკანა. მისთვის აუცილებელია ხშირად ზღუთა მარტუდ სეირნობა, მშვიდი, სასიამოვნო გატარება და რაც მთავარია, უნდა ასხვადეს, რომ ყოველი მავნე ნივთიერება — თამბაქო, ალკოჰოლიანი სასმელები და სხვა, თუნდაც სამკურნალო მედიკამენტები, პლანეტის (მომულის) საშუალებით და შეზღომ დედის ჩიბი, ბავშვის ორგანიზმზე ხვდება, რამაც შეიძლება საკვალში შედგეს გამოიწვიოს.

ალერგიული დაავადების ერთ-ერთი და ძირეული პროფილაქტიკური საშუალებაა ბუნებრივი, უსასუქო პროდუქტებით კვება, თუ ვაჭრის გვეყვდეს ჩამბრთილი შთამოხვლობა, მეტი ყურადღება და კატეგორიული მომავალი დედებს.

თამაშ ბ შურბამ

პროფესორი, პედაგოგის ინსტიტუტის დირექტორი

გაღნიშნული ფული ვერ იმედი

ახე ფიქრობს ცნობილი მომღერალი პატრიცია კასი. მის კოპულარობას ისიც დაემატა, რომ ალენ დელონის ბოლო გატაცება იმყოფებოდა, ახარბა...

პატრიცია კასი

ეს ისტორია მომღერალთა ოჯახში დაბადებულ იმ პატარა გოგონაზე მოგვითხრობს, რომელსაც კეთილმა ფერმა კალია გადააფარა. პატრიციას მამა დღე და ღამე მაღაღოში ასწორებდა. დედა ექვს პატარას ზრდიდა: ოჯახში სიყვარული სუფევდა. ახეთ მხელ და ბედნიერ ბავშვობას დღეს ხშირად ვერ შეხვდები. თუ პატრიციას მის სამშობლოს, შრომულს, ხუთ უფროს და-ძმას მოაშორებ, შეუძლებელი იქნება გაუკო ამ მინიატურულ ქალს, რომელიც აგრესიულსწავლით მოსუვენარია სცენაზე, ვერონის ფირფიტებს, თავბრუს ახვევს თხოვრებთან ხამოცდათამდე წლის ხალხს პარიზში, მოსკოვსა და ტოკიოში... პატრიციასათვის ნებისმიერი მუსიკა სამეგლობოა, რადგან 8 წლიდან ის სახალხო მეჯლისებზე

მღეროდა. მისი პირველი კონცერტი კანფერტის კოლოფი გახლდათ. „როდესაც ლუდის ზეიშზე ვმღერობ, ხალხი დახალგავედ და გასართობად მიდიოდა და არა ჩემს მოსახმენად. მხელი იყო, მაგრამ მეტი რამ ვინსავლე. სიმღერის აღვე დანკვება, სახში სიმები განმეითარა. სურვილი თავისთავად მივიდა, არავის დაუბალებია-იმღერე“.

ერთხელ, 1983 წელს, მისი ხმა უზომოდ შეუყვარდა ბიტმულ არქიტექტორს, დიდი ოჯახის მამას. ის ვველაფერს გააკეთებს, რათა პარიზში მოუსწონის პატრიციას და მისცეს მას შანსი. ის მოუნახავს პატრიციას ტექსტის ავტორებს, კომპოზიტორს და სახელგანთქმულ მფარველს, რომელიც აღფრთოვანდება პატრიციას ხმით. ეს მფარველი ეყარა და პარდი აღმოჩნდება.

პატრიციას კარიერა აღმაჯალი გზით მიდის. მაგრამ პირველი ფიფიგა — „იჟიანი“ უიღბლო გამოდგება. პატრიციამ უზნობდ აიტანა დამარცხება და ვველაფერი თოვიდან დაიწყო.

„იმ დამარცხების შემდეგ ჩვენზე უადამუაზული მუდრის ბლოუსს“. ეს იყო 1987 წლის მარტი“...

— **თქვამს თქვლით, რომ ბავიბიარო, რადგან უამარავს მუშაობადი?**

— რასაკვირველია, გაშიბარლა, თუცა ბევრს მუშაობდი და დიდი ხალხისთავ. ვიქრობ ცხოვრების აზრით ეს არის.

— **ქალთან სერიოზული ქალიშვილის შინაბაქმილებას ტოვებ?**

— დიას ასეთი ვარ ცხოვრებაში. განსაკუთრებით კი, მუშაობისას. ეს დედჩემის დამსახურებაა. ის ყოველთვის მუშაობდა: ცხოვრებაში აუცილებელია ბრძოლა, ძლიერი ნებისყოფა და ხასიათი“.

— **რა ბინილაში ყველაზე ვეხად იმპანს ზანკატაბაზე?**

— ის, რომ ხალხს მე მოვწონეარ და არა ის, რასაც ვმღერო.

— **თქვამს უამარად იმორეტი დიდი ფული“...**

— ამას ფაქტობრივად არაფერი შეუცვლია. თუ მექნება ბევრ ფული, არ ვიციდი ძივრფას ნივთებს, არ ვიციხოვრებ შეხანსხვე სახტურბოში ღა არ ვისადილე პრესტიჟულ რესტორნებში. არ მიყვარს ისეთები, რომლებიც თავის თავს ჩვენზე მაღლა აყენებენ მხოლოდ იმიტომ, რომ მღერები არიან.

— **ფულს რომორ ხარჯობ?**

— ვიფიდე მანქანა „ლიდა“ და ბინა კრელი-

ტი. ეს, რა თქმა უნდა, კარგია, მაგრამ ვიტყვი, რომ ბედნიერება ფულშია, მე მანადვე ვიფიდი ბედნიერი, ოღონდ სხვაგვარად. ეს არის და ეს. ბედნიერებას ვერ იფიდი. ეცხოვრობ უბრალოდ.

— **ნარკოტიკიბას არახალროს უძლეუნიბიბარ?**

— არა, არახალროს. არ ვეწვივი: არ ვეხამ, მსურს გაეცხოვრე და შევიღები ვივლილი: დღეს მიმწონს ვიყო ასეთი, მაგრამ რიცა ოჯახი მექნება, პირველ რიგში მახვე ვიზრუნებ.

— **ამბობენ, რომ თქვენ და ალენ დელონეს დიდი რომანიბა ბორონიბა...?**

— ამ ისტორიამ ხიორიდა ამაღლება. ალენ დელონის ძალზე ვიფიდას. ერთხელ მან დამბირევა და ჩემს კონცერტზე მოვიდა. მე ვივრემენი, რომ ის აღფრთოვანებულია ჩემით და ვვეყვარეარ, ოღონდ... ვველა ფიქრობდა, რომ ჩვენს სასიყვარულო რომანი ვეკონბა. ძალზე კარგად ვარ მისიბად განწვობილი. ის თოიქმის ჩემი მეგობარია. ალენ დელონი დიდი ხანია ჩვენი საქმეებთაა დაინტერესებული. ის ხანდახან პირეკავს და ვველაპარაკები. დელონის საოცრად კეთილია, მაგრამ ჩვენს შორის არაფერი მოხზარა.

— **ბნელია პარიზში დამოუკიდებელი ცხოვრების დაცვება?**

— საერთოდ კი, მე გერბანულ ტრადიციებზე მზრდიდნენ. ფრანგულად ლაპარაკი მიჭირდა. როდესაც პარიზში აღმოჩნდი, გაეჭირება.

— **სწორედ მაშინ დამათქვანიბა ხლა პავლ.**

— დიას ვველაზე საშინელი რამ ჩემს ცხოვრებაში დღის სიყვლიდი იყო.

— **დამრიტი ბავაში?**

— არც ისე. სიყვარულის მწამს. ის მარადილია. რიცა სიყვარული მიჭირდება, დღეაზე ვიფიქრობ და ის ჩემთან შობს.

— **ბსურთი იმდროით რაიმე სხვა, შექმნილი ახალი რეპერტუარი?**

— ამბობენ, რომ ჩემი ხმის პატრონაა უკეთესი სიმღერები უნდა იმღეროს, მაგრამ მე ასეთი ვარ — უბრალო და სიტყვების დიდი მარაგი არ გამაჩნია.

— **თქვენნი აზრით, პიენე რომორიბა რ?**

— არც ლამაზი, არც მახინჯი. სცენაზე თავს უფრო მოხიბვლილად ვჩვენებ. ბავშვობაში სიმამხრედა და სიფერქრობლის გამო უამრავი კომპლექსი მქონდა.

— **მეშენიარ პარიზში არ მიორენბა ბიათ?**

— აღვე ვეფიქრობდი, რომ ქვეყანაზე არ არსებობს ალენ დელონზე მოხიბვლივი მამაკაცი!

<p>„საქართველოს ქალი“ თურნალი ქალმეზის და ოჯახისათვის</p> <p>მთავარი რედაქტორი ნარგიზა მგელაძე</p>	<p>ტელეფონები: რედაქტორის 99-98-71; ქ. მგ. მდივნის 99-71-88 ცნობებისათვის 98-96-79</p> <p>ბარბანისი პირ. 300 ჰეპარდო — დიდი ოთახისის სკოლისტი მამუკალა პასრაზილი.</p>	<p>მასალები გადამცა ასაწარებად 4. 10. 91. წ. თურნალი ზელმორეა დახაზულად 21. 02. 92 წ. ქალაქის ზომა 60x90/1, ფოტოკური ნახებულ ფურცელი 8. სად- რისკვი-საგამოცემლო თაბახი 5,8 ტ- რაჟი 63000 შეკ. 106</p> <p>საქართველოს თურნალი-გაზეთის გამომ- ცემლობა „საშობლო“. ქ. ქუთაისი ქ. 14</p>
--	---	---

კვლევა!

განაქი ღაჭყარაგა, მაგრაე გაგა ნუ გაგვიტყავს

სმ ქვეყანაზე მუდმივი არაფერია. ალბათ არც ქართველი მოჭადრაკე იქნებოდა მუდამ მსოფლიო ჩემპიონი, მაგრამ გული დაგწყდება კაცს, როცა ამ თავმოსწონებელ ტიტულს ნადრეკად დაკარგავ. ასე მოუვდა ხუთგზის მსოფლიო ჩემპიონს მაია ჩხუტიანიძეს შოველ მანიალაში (ფილიპინები), სადაც იგი მსოფლიო პირველობის მატჩში შეხვდა ახალგაზრდა ჩინელ დიდოსტატს, 21 წლის სე ცზიუნს. მაიამ წააგო ორთაბრძოლა (6,5:8,5) და ჩემპიონის ტიტულიც დათმო. ეს დიდი განძი თითქმის სამი თვეული წლის წინათ პირველად ჩამოიტანა ნონა გაფრინდაშვილმა და იგი ძალიან უხდებოდა ქართულ ჭადრაკს.

ახლა გვიანაა თითვე კენანი. მაიამაც კარგად იცოდა, რომ მსოფლიო ჩემპიონის ტიტული დიდად საძაყია, მაგრამ მძიმე უღლებია, იგი პასუხისმგებლობას მოითხოვს. იყო მსოფლიოში პირველი მოჭადრაკე — დევის წყალბაბა. მას თვალის ჩინივით უნდა გაფრინებოდა.

ჩემპიონის ტიტულის დაცვა ადვილი როდია. მაიამ ოთხჯერ შეძლო ეს. სამწუხაროდ, ამჯერად — ვეღარ. მართალია, ხუთი პარტიის შემდეგ ლიდერობდა (3:2), მაგრამ ვერ შეინარჩუნა უპირატესობა. ორთაბრძოლის გადამწყვეტ შეხვედრებში კი ვერ გამოიჩინა მისთვის დამახასიათებელი სიმტკიცე, შეუპოვრობა და გამარჯვების რწმუნა. მაიამ არ ჰყავდა მაიას, როგორსაც მსოფლიო იცნობდა. იგონებოდა ხარვეზები მომზადლებამ, ნებისყოფის ერთგვარი მოღუწეობა კი.

ჩვენ ვაღვლებული ვართ სიპართლეთ ვოტკვით, რაგინდ უსიამოვნო მოსასმენია უნდა იყო! იგი. მსოფლიო ჩემპიონის სპორტული ფორმის შენარჩუნებისათვის სისტემატური ზრუნვა სჭირდება: მონაწილეობა დიდ ტურნირებში, შეხვედრებში უძლიერესი შორის უძლიერეს მეტოქეებთან, გამუდმებული ბრძოლა პირველობისთვის. სწორედ ასე მოქმედებს, მაგალითად, ვარი კასპაროვი. მაიას კი კარგა ხანია არ დაუკავებია პირველი

ადგილი დიდოსტატ ქალთა ტურნირში, იმეათად ხვდებოდა ღირსეულ მეტოქეებს, ზოგჯერ არიდებდა თავს მათთან შეხვედრას. მაგალითად, ასე მოიტყა შარშან ნოვი სადის ოლიმპიადაზე, სადაც არ შეხვდა ჩინეთის გუნდის ლიდერს სე ცზიუნს, რომელთანაც მანამდე არასოდეს უთამაშია. რატუმა უნდა, ყოველივე ამას უკვალოდ არ ჩაუვლია. მისი შედეგი მანიალაში გამოჩნდა. სხვათა შორის, ამიტომ იყო, რომ მიხეილ ბოტვინიკი არ იზარებდა მაიას გულშემატკივრების პროგნოზს, თითქოს მათი კერძი ადვილად დაამარცხებდა მეტოქეს.

არ დავიძალავთ, დამძიმებული გულით ვატილებდი მაიას მანიალაში. მისთან საუბარში ვიგრძენი, რომ არ იყო სათანადოდ მომზადებული უძენელესი ორთაბრძოლისთვის. ადრე მისი დამარცხების შიში არ მქონია, რადგან ეხედავო როგორი გულმოდგინებით ემზადებოდა მატჩებისათვის.

ცხელ კვლზე მწელია გულდაშვიდეული ანალიზი. ეს მერმისის საქმეა. ალბათ თავად მაია გვიამბობს ორთაბრძოლის პერიოდებზე, ავერსხისს წარუმატებლობის მიზეზებს. საკამოდ ბევრი კითხვა დაგვაროვდა.

ცხადია, მაიას დამარცხება მხოლოდ რჩეულ დიდოსტატს შეეძლო. ასეთი აღმინდა ჰეიონის სპორტული კოლეჯის სტუდენტები სე ცზიუნს, რომელიც, სხვათა შორის, თავის დადადების დღეს (30 ოქტომბერს) აკურთხეს ჩემპიონად.

სე ცზიუნს შარშან ბორჯომში გავიცინა. მაშინ მიამბო: დაიბადა 1970 წელს ჰეიონში ბიზნესმენი მამისა და ჰელდეაგო დედის ოჯახში. იგი მათა ერთადერთი შვილია. ზედრავს 6 წლისა ეხნარა, ცხრა წლისა ჰეიონის მოსწავლეთა ჩემპიონი იყო. 14 წლისამ მესამე ადგილი დაიკავა ჩინეთის ქალთა ჩემპიონატში. დიდ საბავილეს ზე 1988 წელს გამოჩნდა. მან მეოთხე ადგილი დაიკავა კოგონათა შორის მსოფლიო პირველობაში. იმავე წელს ჩინეთის გუნდის სახელით სალონიკის ოლიმპიადაში მონაწილეობდა. 1990 წლიდან ჩაება მსოფლიო პირველობისთვის ბრძოლაში გაზა-

ფხულზე მეორე ადგილი დაიკავა საზონათშორისო ტურნირში (პირველად ნონა გაფრინდაშვილი იყო). შემდგომში პირველი-მეორე ადგილები გაიყო ბორჯომში პრეტენდენტთა ტურნირში იუგოსლავიელ ალისა მარიჩთან. 1991 წლის დასაწყისში სხლოა მარიჩს დამატებით შეხვედრაში და მაიასთან შეხვედრის უფლება მოიპოვა.

სე ცზიუნს მსოფლიოს მეშვიდე ჩემპიონია (ვერა მენიკი, ლიუდმილა რუდენკო, ელისაბედი ბიკოვა, ოლგა რუბკოვა, ნონა გაფრინდაშვილი, მაია ჩხუტიანიძე), ხლო პირველია აზიიდან, მას დაუმარცხებია ჩვენი დროის სახელგანთქმული მოჭადრაკეები ნონა გაფრინდაშვილი, ნანა ალექსანდრია, ნანა იოსელიანი, ელენე ახმეილოვა, ტატიანა ლემანკო, ანა ახშარუშვია და ბოლოს თვით მსოფლიო ჩემპიონი.

ახლა ბევრი კითხულობს: როდის დაიბრუნებთ დაკარგულ ტიტულს? მისი ხელახალი მოპოვება ადვილი არ იქნება. მოითხოვს უდიდეს ძალისხმევას და თავგამოდებას. მისი დაბრუნება, პირველ ყოვლისა, მაიას საქმეა, მერე მისი ახალგაზრდა კოლეგების. მჯერა, რომ ქართველი დიდოსტატები არ დააკლებენ ცდას.

ეს წერილი რომ იწერებოდა, ამ დღეს ნონა გაფრინდაშვილი, ნანა იოსელიანი, ქეთევან არახაძე და ქეთევან კახიანი გაემზადნენ იუგოსლავიაში მსოფლიო პირველობის საზონათშორისო ტურნირში მონაწილეობის მოსაღებად. ამ შესარჩევ ტურნირში 40 დიდოსტატი და ოსტატი ითამაშებს. პირველი ექვსი გამარჯვებული, აგრეთვე მაია ჩხუტიანიძე და ალისა მარიჩი 1992 წელს შეხვდებიან ერთმანეთს პრეტენდენტთა მატჩ-ტურნირში, აქ გამარჯვებული კი 1993 წელს შეეცდება სე ცზიუნს ჩემპიონის ტიტულზე.

როგორც იტყვიან, ა, ბურთი და მუხლები. სიტყვა ქართველ დიდოსტატებსზე. ჩვენ კი იმედვანი მილოდინილია ვვრჩება!

თამაზი მორიქაძე,
საერთაშორისო არბიტრი.

